



Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 15. juni 2020
Sagsnummer: 2020-646

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Social Udvalg og Regionsudvalget: En jord til bord-strategi for et fair, sundt og miljøvenligt fødevarsystem.

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen



GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Social Udvalg og Regionsudvalget: En jord til bord-strategi for et fair, sundt og miljøvenligt fødevarer-system

KOM (2020) 381

Resumé

Kommissionen har den 20. maj 2020 fremlagt en meddelelse om en jord-til-bord strategi, der skal sætte rammen for EU's fremtidige arbejde for en grøn omstilling af EU's fødevarer-systemer. Meddelelsen indeholder en lang række overordnede mål og forslag i forhold til blandt andet pesticider, gødning, antibiotika, mærkning, dyrevelfærd, madspild, fødevarer-svind, fødevarer-kontaktmaterialer, økologi og afskovning. Som en reaktion på corona-krisen har strategien desuden fokus på fødevarer-forsynings-sikkerheden ved fremtidige kriser. Meddelelsen har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser, men den indeholder en oversigt over kommende initiativer på området og skitserer Kommissionens ambitioner frem til 2030. Strategien har ikke i sig selv konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2020) 381 af den 20. maj 2020 fremlagt en jord-til-bord strategi for et retfærdigt, sundt og miljøvenligt fødevarer-system. Meddelelsen er modtaget i en dansk sprogudgave fra Rådssekretariatet den 20. maj 2020.

Jord-til-bord strategien blev præsenteret sammen med biodiversitetsstrategien. Begge strategier er en del af Kommissionens grønne pagt ("Green Deal") fra 11. december 2019, som har fokus på en bæredygtig fremtid via tiltag inden for klima, miljø, natur og har blandt andet til formål at følge op på EU's indsats i forhold til FN's bæredygtighedsmål.

Formål og indhold

Meddelelsen om en jord-til-bord strategi sætter den overordnede ramme for EU's fremtidige arbejde for en grøn omstilling af EU's fødevarer-systemer, hvor fokus er på inddragelse af producenter langs hele fødevarer-værdikæden til forbrugere. Strategien er en køreplan for udviklingen af mere bæredygtige fødevarer-systemer, men sætter også fokus på, at sunde og klimavenlige valg skal være nemmere for de europæiske forbrugere. Strategien har fokus på udviklingen af en bæredygtig produktion af fødevarer

både i forhold til landbrug og akvakultur. Derudover understreger strategien, at der er en stigende efterspørgsel efter friske, uforarbejdede fødevarer, som er produceret på bæredygtig vis. Endvidere understreges det, at ved at lette adgangen til bæredygtige fødevarer vil det også øge forbrugernes mulighed for at vælge sunde kostvaner til gavn for både forbrugernes sundhed og livskvalitet og samtidigt nedbringe sundhedsudgifter for samfundet. Der er derfor også et stort fokus på, at forbrugerne skal styrkes i valget af sunde, bæredygtige fødevarer samt at alle aktører i fødevarekæden skal anerkende deres rolle i at fremme sunde og bæredygtige fødevarevalg.

Jord-til-bord strategien lægger op til konkrete målsætninger på områder som økologi, pesticider, madspild, gødning og antibiotika. Kommissionen vil også på andre områder, som mærkning og ernæring fremsætte konkrete forslag til at fremme den bæredygtige og sunde dagsorden inden for fødevareområdet. Derudover har strategien også fokus på EU's rolle i den globale omstilling til bæredygtige fødevarer, herunder eksempelvis i forhold til bekæmpelse af afskovning. Endvidere skal EU gennem handelsaftaler med tredjelande arbejde for at sikre ambitiøse bæredygtighedstiltag og fremme grøn omstilling. Tilgangen til strategiens prioriteter vil tage udgangspunkt i medlemslandenes forskellige udgangspunkter og forbedringspotentialer.

Udover selve strategien har Kommissionen også offentliggjort en tidsplan for fremsættelsen af en række nye initiativer frem mod udgangen af 2023. Overordnet vil Kommissionen stille forslag om en lovgivningsmæssig ramme for bæredygtige fødevarer inden udgangen af 2023. Rammen skal sikre sammenhæng med politikker på EU og nationalt niveau og integrere bæredygtighed i alle fødevarerelaterede politikker.

Fødevareproduktion

Både på landbrug-, fiskeri- og akvakultur-området skal der være større fokus på at bidrage til klimaneutralitet. Her henviser jord-til-bord strategien til Kommissionens handlingsplan for cirkulær økonomi, som blandt andet har fokus på kulstofbinding, og producenter opfordres til at se på potentialer inden for cirkulær økonomi. Kommissionen ønsker blandt andet at lancere et såkaldt "kulstof-landbrug"-initiativ, der skal bidrage til, at landbrugere belønnes for at anvende landbrugsmetoder, der fjerner CO₂ fra atmosfæren og reducerer CO₂-udledning enten via den fælles landbrugspolitik eller andre private eller offentlige initiativer.

Kommissionen ser et stort potentiale i en cirkulær, biobaseret økonomi for landbrugere og andelsvirksomheder. Herunder muligheden for en omstilling til en klimaneutral økonomi og nye arbejdspladser i primærproduktionen i form af bioraffinaderier, der producerer organisk gødning, proteinfoder, bioenergi og biokemikalier. Kommissionen finder, at landbrugere bør udvide produktionen af vedvarende energi som fx biogas og solceller, og investeringer heri bør prioriteres i de kommende strategiske planer under den fælles landbrugspolitik.

Kommissionen betoner, at omstillingen, der præsenteres i jord-til-bord strategien, skal understøttes af EU's fælles landbrugspolitik. Konkret peger Kommissionen i jord-til-bord strategien på, at landbrugspolitikken skal anvendes inden for pesticid- og gødningsforbrug, økologi, CO₂-binding og -udledning, drivhusgasudledning, dyrevelfærd, biodiversitet og tværgående modernisering inden for præcisionslandbrug og rådgivning. Kommissionen vil støtte, at der under den nye landbrugspolitik øremærkes en minimumsandel af den direkte landbrugsstøtte til grønne tiltag gennem de såkaldte eco-schemes. I henhold til strategien vil Kommissionen udarbejde henstillinger til hvert medlemsland vedrørende de ni målsætninger under den nye landbrugspolitik, inden de skal have godkendt de nationale strategiske planer, som er grundstenen i reformen af den fælles landbrugspolitik. Disse henstillinger vil Kommissionen ifølge den vedlagte tidsplan præsentere i fjerde kvartal 2020 og de vil tage udgangspunkt i målsætningerne i den grønne pagt, jord-til-bord strategien og biodiversitetsstrategien.

Strategien nævner også indsatser for øget dyrevelfærd i form af en revision af eksisterende dyrevelfærdslovgivning for transport og slagtning i fjerde kvartal af 2023. Derudover nævnes det, at Kommissionen vil se på mulighederne for et dyrevelfærdsmærke.

Landbrug tegner sig for ca. 10 % af EU's drivhusgasudledninger, og husdyrsektoren står for næsten 70 % af EU's drivhusgasemissionerne fra landbrugssektoren, samt at 68 % af landbrugsjorden anvendes til animalsk produktion. Kommissionen ønsker derfor at mindske de miljø- og klimamæssige virkninger af animalsk produktion ved en række tiltag, blandt andet ved at understøtte udviklingen af bæredygtige og innovative fodertilsætningsstoffer ved at lette markedsføringen. For så vidt angår fodermidler er det målet at mindske afhængigheden af kritiske fodermidler, så EU's afhængighed af importerede foderstoffer som sojabønneprodukter kan erstattes af EU-dyrkede planteproteiner og alternative foderkilder som eksempelvis insekter og marine fodermidler, for eksempel alger.

I forhold til plantesundhedsområdet konstateres det, at en bæredygtig fødevareproduktion kræver såvel foranstaltninger til bedre beskyttelse mod nye planteskadegørere som mere innovation på området. Da klimaændringerne vil indebære problemer med nye skadedyr og plantesygdomme vil Kommissionen foreslå regler til at styrke beskyttelsen ved import af planter til EU samt styrke bevågenheden ved undersøgelsesarbejdet for alvorlige planteskadegørere i EU.

Derudover vil der blive iværksat tiltag til lettere registrering af frøsorter, herunder til brug for økologisk produktion for at sikre forsyning af kvalitetsfrø og frødiversitet, der er tilpasset presset fra klimaændringerne.

Kommissionen er generelt set positive i forhold til økologisk landbrug og nævner specifikt, at der er et behov for at øge det økologiske areal blandt andet fordi det økologiske marked ventes at vokse. Konkret vil Kommissionen fremsætte en handlingsplan, der skal understøtte, at medlemsstaterne kan stimulere både udbuddet af og efterspørgslen efter økologiske produkter. Kommissionens målsætning for økologiområdet er, at mindst 25 % af EU's landbrugsjord er økologisk i 2030 samt en betydelig stigning i økologisk akvakultur. Den ambitiøse målsætning hænger tæt sammen med Kommissionens nye biodiversitetsstrategi, hvor økologien skal styrke biodiversiteten.

Kommissionen vil generelt styrke indsatsen til at gøre fiskebestanden bæredygtig ved at øge fokus på manglende implementering af den fælles fiskeripolitik. Endvidere forventer Kommissionen at fremsætte retningslinjer til en bæredygtig udvikling af produktionen af opdrættede fisk, skaldyr og alger.

Derudover vil Kommissionen gennemføre en revision af salgsfremmeordningen, så der vil være et større fokus på bæredygtig produktion og forbrug samt et eftersyn af EU's skoleordning for frugt, grønt og mælk, så der fremover skal være fokus på sunde og bæredygtige fødevarer.

Jord-til-bord strategien lægger desuden op til, at Kommissionen vil afklare konkurrencereglerne, så der inden for en sektor kan udarbejdes bæredygtighedsinitiativer på tværs af fødevarekæden fra producent til detailed.

Reduktionsmålsætninger

Jord-til-bord strategien fastsætter konkrete reduktionsmålsætninger for brugen af pesticider, gødning og antibiotika i 2030. Strategien nævner ikke referenceår mv. for de enkelte reduktionsmålsætninger. Valg af referenceår er afgørende for at kunne indtænke de indsatser Danmark allerede har lavet på områderne.

For kemiske pesticider skal den overordnede brug reduceres med 50 % og brugen af mere sundheds-skadelige pesticider skal reduceres med 50%, hvilket bl.a. vil ske gennem en revision af rammedirekti- vet for bæredygtig anvendelse af pesticider.

For gødning vil Kommissionen have reduceret tab af næringsstoffer med mindst 50 %, hvilket vil for- udsætte en reduktion af brugen af gødning med mindst 20%. Dette vil ske gennem implementering og håndhævelse af eksisterende miljø og klimalovgivning samt et samarbejde med medlemslande om god landbrugspraksis.

Det overordnede salg af antibiotika i EU til landbrugsdyr og akvakultur skal reduceres med 50 %. Det vil ske gennem EU's regler for veterinærlægemidler og promoveringen af 'one-health'-tilgangen.

Fødevarerforsyning

På baggrund af corona-krisen har Kommissionen planer om at overvåge EU's kapacitet til at garantere de nødvendige forsyninger af fødevarer samt sikre konkurrenceevnen for landbrug og fødevarer- virksomheder. Derudover vil Kommissionen have fokus på at sikre rettighederne for sæsonbestemte og ikke-erklærede arbejdstagere under og efter kriser. Endvidere vil der blive udarbejdet en beredskabs- plan for at sikre fødevarerforsyningen i krisetider.

Forarbejdning og salg

For at forpligte alle fødevarer virksomheder vil Kommissionen i samarbejde med relevante interessenter udarbejde et EU-adfærdskodeks for ansvarlig forretnings- og markedsføringspraksis med fokus på først og fremmest at ændre sammensætningen af fødevarer i overensstemmelse med retningslinjerne for sunde og bæredygtige kostvaner. Kommissionen ser gerne, at der vil blive taget tiltag til konkret handling blandt andet i forhold til energieffektivitet og reduktion i brugen af emballage. Hertil arbej- der Kommissionen på et initiativ til at forbedre rammerne for virksomhedsledelse, som blandt andet skal indarbejde bæredygtighed i virksomhedsstrategier. Derudover vil der blive arbejdet på at fremme bæredygtige og socialt ansvarlige produktionsmetoder inden for fødevarerforarbejdning og detailhand- len.

Kommissionen vil udvikle ernæringsprofiler, som skal fastsætte EU-regler for, hvornår virksomhe- derne på frivillig basis må bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af fødevarer.

Strategien har også et fokus på fødevareremballage, hvor Kommissionen vil revurdere EU-lovgivningen om fødevarerkontaktmaterialer, blandt andet for at forbedre fødevarerens sikkerheden og folkesundheden ved at begrænse brugen af farlige kemikalier, understøtte brugen af bæredygtig emballage og bidrage til at reducere madspild.

Kommissionen vil endvidere revidere handelsnormerne for at udbrede bæredygtige landbrugs-, fi- skeri- og akvakulturprodukter samt styrke rammen for geografiske betegnelser og hvor det er muligt indarbejde specifikke bæredygtighedskriterier under hensyntagen til handelsnormernes potentielle indvirkning på fødevarerens tab og madspild.

Som det sidste inden for denne kategori vil Kommissionen arbejde for at skabe kortere forsyningskæ- der og dermed mindske afhængigheden af langdistancetransport af landbrugs- og skovbrugsprodukter samt fiskevarer.

Forbrug og kostvaner

Kommissionen bemærker, at forbrug og kostvaner hænger uomgængeligt sammen med fødevarer- systemernes miljø- og klimaaftryk. I EU overstiger det gennemsnitlige indtag af kalorier, rødt kød, sukker,

salt og fedt de anbefalede mængder og samtidig er forbruget af fuldkorn, frugt og grøntsager for lavt. Sundere kostvaner vil ikke kun mindske risikoen for livstruende sygdomme (som kræft, overvægt og fedme), men vil også fjerne en stor del af fødevarerens miljøbelastning.

For at styrke forbrugernes muligheder for at vælge sund kost vil Kommissionen foreslå indførelsen af en harmoniseret, obligatorisk ernæringsmærkning. Derudover vil Kommissionen overveje at foreslå at udvide kravene om obligatorisk oprindelsesmærkning. Hertil vil Kommissionen også undersøge, hvordan man kan harmonisere frivillige grønne anprisninger og udvikle et bæredygtighedsmærke, som kan omfatte ernæringsmæssige, klimamæssige, miljømæssige og sociale aspekter ved fødevarer. Kommissionen vil også se på nye måder at informere forbrugerne om fødevarerinformation ved hjælp af blandt andre digitale platforme.

Kommissionen vil herudover udarbejde den bedste måde at fastsætte obligatoriske minimumskriterier for bæredygtige indkøb af fødevarer med henblik på at fremme sunde og bæredygtige kostvaner i offentlige institutioner.

Endelig peger Kommissionen på, at skattesystemet også spiller en rolle, og at momssatser som lige nu er under forhandling i Rådet også kunne anvendes til at sikre, at prisen på fødevarer afspejler deres ressourceaftryk.

Madspild og fødevarer

Kommissionen ønsker, at EU skal halvere madspildet pr. indbygger i detail- og forbrugerleddet inden udgangen af 2030 i overensstemmelse med FN's bæredygtighedsmål 12.3. På baggrund af data om madaffald inklusiv madspild, som medlemsstaterne fra 2022 regelmæssigt skal afrapportere til Kommissionen, vil Kommissionen i 2023 opstille en baseline og foreslå et juridisk bindende reduktionsmål for madspild i EU.

Derudover vil arbejdet med at reducere madspild blive indarbejdet i andre EU-politikker og Kommissionen vil se nærmere på fødevarer i produktionsfasen og undersøge mulighederne for at forhindre sådanne tab. Endvidere vil der blive stillet forslag om en revision af EU-reglerne for datomærkning af fødevarer ("sidste anvendelsesdato" og "bedst før") med henblik på at reducere madspild.

Fødevarer

Kommissionen vil med jord-til-bord strategien optrappe kampen mod fødevarer for at sikre lige konkurrencevilkår og styrke kontrol- og håndhævelsesmyndighederne. I samarbejde med medlemsstaterne, Europol og andre organer vil Kommissionen forbedre koordineringen af indsatsen mod fødevarer. Endvidere vil der blive foreslået strengere afskrækkende foranstaltninger, bedre importkontrol og afsøge muligheden for at udvide efterforskningskapaciteten for Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF).

Forskning og Innovation

Nye teknologier og forskningsinvesteringer er nødvendige for at fremskynde den bæredygtige og sunde omstilling af fødevarer. Inden for rammerne af Horizon 2020 er Kommissionen i gang med at forberede en indkaldelse af forslag til prioriteringer for den grønne pagt i 2020 på ca. 1 mia. euro. Kommissionen vil endvidere foreslå, at der under Horizon Europe afsættes 10 mia. euro til forskning og innovation inden for fødevarer, bioøkonomi, naturressourcer, landbrug, fiskeri, akvakultur og miljø. Med henblik på at sikre effekt og synergi i forhold til nationale forsknings- og innovationsinitiativer foreslår Kommissionen en række partnerskaber under Horizon Europe som skal igangsættes i samarbejde med medlemsstaterne. Jord-til-bord strategien nævner specifikt partnerskabet vedr. agroøkologi og partnerskabet om bæredygtige fødevarer.

Der vil endvidere blive arbejdet på at fremskynde udbredelsen af hurtigt bredbåndsiernet i landdistrikterne for at nå målet om 100% adgang inden udgangen af 2025. I forhold til investeringer vil InvestEU-Fonden kunne fremme investeringer i landbrugs- og fødevarersektoren.

Vidensudveksling

For at sikre primærproducenterne adgang til upartisk rådgivning om bæredygtige tiltag vil Kommissionen fremme landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk (AKIS) ved blandt andet at få medlemsstaterne til at optrappe deres støtte til AKIS-netværkene via den fælles landbrugspolitik.

Kommissionen vil endvidere foreslå en revision af forordningen om landbrugsstatistisk data (Farm Accountancy Data Network), så det kan udbredes til at omfatte data relateret til jord-til-bord strategien og biodiversitetsstrategien og dermed blive data, der omfatter bæredygtighed (Farm Sustainability Data Network). Det vil også gøre det muligt at monitorere regionale, nationale eller sektorspecifikke fremskridt i forhold til strategiernes målsætninger.

I forhold til små og mellemstore virksomheder vil Kommissionen arbejde på løsninger, der kan hjælpe fødevarerforarbejdningsvirksomheder samt detail- og restaurationsvirksomheder med en bedste praksis for bæredygtighed uden yderligere administrative byrder og omkostninger.

Global omstilling

Internationalt har strategien fokus på, at EU via handelspolitik og internationale fora skal bakke op om og promovere den globale udvikling af bæredygtige fødevarer systemer. Der vil blandt andet blive arbejdet for, at EU's bilaterale handelsaftaler indeholder ambitiøse bæredygtighedskapitler, og at disse kapitler overholdes. EU's handelspolitik skal også bruges til at sikre ambitiøse tilsagn fra handelspartnere, herunder i forhold til dyrevelfærd, brug af pesticider og bekæmpelse af antibiotikaresistens.

Der vil endvidere blive arbejdet for, at internationale standarder for produktionen af landbrugsfødevarer vil stille krav til bæredygtighed samt, at der i internationale samarbejder bliver fokuseret på tilpasning og afbødning af klimaændringer. Der vil blive bygget videre på igangværende initiativer, så bæredygtig udvikling integreres i alle politikker. Dette vil mindske presset på biodiversiteten og beskytte naturlige økosystemer. I kombination med en indsats for at begrænse handel med vilde dyr og planter vil dette bidrage til at forebygge mulige fremtidige sygdomme og pandemier.

I 2021 vil Kommissionen fremsætte forslag om at forhindre eller minimere markedsføring i EU af produkter, der er forbundet med afskovning eller skovforringelse.

EU vil endvidere anvende en nultolerance overfor ulovligt fiskeri og overfiskning, fremme en bæredygtig forvaltning af fiskeriressourcerne og marine fødevarer.

Ved importerede fødevarer vil Kommissionen inddrage miljømæssige aspekter ved vurderinger af importtolerancer for pesticider, der ikke længere er godkendt i EU. Derudover vil der blive sat strenge krav til brugen af antibiotika ved import af animalske produkter til EU. Generelt vil det blive overvejet at revurdere importtolerancer for stoffer, der kan have en virkning for menneskers sundhed (afskæringskriterierne) for at iværksætte en overgang til en mere bæredygtig brug af pesticider.

Jord-til-bord strategien vil blive gennemført i tæt sammenhæng med de øvrige elementer i den grønne pagt, herunder biodiversitetsstrategien, handlingsplanen for cirkulær økonomi og målet om nul-forurening i 2050. Omstillingen til et bæredygtigt fødevarer system og strategiens mål opfyldelse vil blive

overvåget regelmæssigt af Kommissionen og selve jord-til-bord strategien vil blive revurderet medio 2023.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet ventes at vedtage en resolution om Kommissionens meddelelse om en jord-til-bord strategi og vil sammen med Rådet være medlovgiver på mange af de konkrete initiativer, som vil udløbe fra meddelelsen.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Der redegøres ikke for dansk ret, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser, konsekvenser for EU's budget eller beskyttelsesniveauet. Når Kommissionens meddelelse udmøntes i konkrete initiativer, vil forslaget konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i EU Miljøspecialudvalget, §2-udvalget(landbrug), §5-udvalget(fiskeri), Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg, Det Økologiske Fødevareråd, Den nationale komite for landbrugsdyr samt på høringsportalen. Der er kommet følgende hørings svar:

Dyreværns organisationernes samarbejdsorganisation (DOSO) glæder sig over Kommissionens fokus på de produktionsmetoder, der anvendes inden for landbruget og havbruget i forhold til sundhed for landbrugets dyr, for udryddelse af resistente bakterier og beskyttelse af mennesker og naturens mangfoldighed. DOSO glæder sig over, at dyrs velfærd er en indregnet faktor i jord-til-bord-strategien. DOSO gør dog opmærksom på, at i henhold til den Europæiske Revisionsret (Særberetning 31/2018) mangler overensstemmelse mellem mål (minimumskrav) og praktisk gennemførelse for så vidt angår dyrs velfærd i EU, hvilket kort sagt betyder, at man lovgiver uden effekt. DOSO mener derfor, at EU og de enkelte medlemslande skal lægge langt større vægt på kontrol og gennemførelse af de mindstekrav til beskyttelse af dyr, der til enhver tid er gældende i EU. Den fælles landbrugspolitik finansielle midler kan - iflg. Revisionsretten - udnyttes bedre til at fremme højere dyrevelfærdsstandarder, idet den med kravet om krydsoverensstemmelser kæder betalingerne til producenten sammen med dennes opfyldelse af mindstekrav til beskyttelse af dyrene. I henhold til DOSO har lovgiverne de seneste år konstant opfordret til at forenkle krydsoverensstemmelsesmekanismen, hvilket har reduceret listen over krav til dyrevelfærd. DOSO mener, at alle dyrevelfærdskrav automatisk skal omfattes af krydsoverensstemmelse.

Derudover mener DOSO, at Den fælles fiskeripolitik mangler fokus på dyrevelfærd og bæredygtighed for så vidt angår industriopdræt. Kommissionen ønsker at øge produktionen, men synes ikke at tage hensyn til de skader, der er resultater af industrielt fiskeopdræt: Uhensigtsmæssig behandling af dyrene inkl. slagtning/aflivning, overforbrug af kemikalier og antibiotika samt overfiskning af vildtlevende fisk til foder til industriopdræt.

DOSO ser særdeles positivt på planerne om, at importerede animalske produkter skal omfattes af samme dyrevelfærdsstandarder, som er gældende inden for EU.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder Jord til bord strategien interessant og bakker op bag de mål, der er opstillet. Det er vigtigt, at der er en sammenhæng mellem jord-til-bord strategien og EU's biodiversitetsstrategi, og at EU's fælles landbrugspolitik skal bidrage aktivt til at opfylde målene for 2030 i begge strategier. DN forventer, at Danmark arbejder for, at der kun kan indgås en aftale om landbrugspolitikken, hvis den bidrager til at opfylde målene for 2030 i begge strategier. Samtidig finder DN, at en fuld implementering af strategierne er et vigtigt skridt på vejen til en omstilling af europæisk og dansk landbrug, så produktionen belaster natur og miljø langt mindre og giver plads til mere natur og biodiversitet. Samtidig kan en implementering af målene bidrage til at reducere landbrugets udledning af drivhusgasser, på trods af, at der ikke er opsat egentlige mål for dette.

Jord-til-bord strategien sender også et klart signal om, at der er et behov for at ændre fødevarer systemet i EU, og at det indebærer en omstilling i såvel husdyrproduktion og arealanvendelse. Således vil en omstilling til mere plantebaseret produktion kunne give bedre produkter ernæringsmæssigt og ændre arealanvendelsen, hvor en overvejende del af landsbrugsarealerne i EU anvendes til produktion af enårige afgrøder som korn til dyrefoder.

DN finder det vigtigt og velkomment, at der nu er sat mål for beskyttet natur, halvering af næringsstoffer, pesticidforbrug og kunstgødning i 2030 og mål for at 25 % af landbrugsarealet i 2030 skal være økologisk drevet. DN opfatter målene som et minimum for, hvad der skal til inden 2030. Danmark bør arbejde for, at målene opretholdes og på ingen måde svækkes eller udvandes og tilmed på nogle områder styrkes.

DN mener, at forbruget af pesticider bør reduceres mere end den halvering der lægges op til i 2030. Det bør fremgå af planen, hvorledes man måler forbruget af pesticider, idet både behandlingshyppighed og behandlingsindeks, som kendt fra den danske monitoring, bør indgå. DN ønsker at gøre opmærksom på, at landbrugsområder i økologisk drift har 30 % mere biodiversitet end konventionelt dyrkede marker.

Derudover mener DN, at målet for tabet af næringsstoffer bør ses i sammenhæng med en fuld implementering af Vandrammedirektivet. Hvis der i de enkelte medlemslande er behov for en større indsats end en reduktion på 50% af næringsstoffetabet, bør den naturligvis gennemføres inden 2027. Der er forskelle i de naturgivne forhold og dermed indsatsbehov.

DN finder det positivt, at Kommissionen lægger op til at tredoble økologiarealet i EU-landene fra 8 % til 25 % inden 2030. Danmark har qua sine hidtidige erfaringer med økologi gode forudsætninger for at opfylde målet. Det økologiske marked, både i Danmark og internationalt, er i stærk vækst. Danmark er enestående godt forberedt og placeret til at drage nytte af en strategi, der sigter på en stor vækst inden for den økologiske produktion. Særligt vores mere end 30-årige stærke samarbejde mellem det offentlige og erhvervet, hvor staten står for den økologiske certificering, er et stærkt kort.

DN hilser det velkomment, at en tiendedel af landbrugsarealerne skal genetableres som arealer med særlig høj biodiversitet. DN ser frem til at se de konkrete definitioner og virkemidler.

DN finder det mindre tilfredsstillende, at der ikke er konkrete mål for at reducere landbrugets udledning af drivhusgasser. Landbrugets arealudnyttelse og afgrødevalg har afgørende indflydelse på landbrugets klimabelastning. Særligt den enorme produktion af enårige afgrøder som korn og majs, har negativ betydning. DN savner en strategi for, hvordan landbruget lægges om fra at være domineret af etårige afgrøder til flerårige afgrøder, som græs for at sikre et landbrug, der er både klimaresilient og

klimavenligt. Derudover savner DN mål for en ændring for forholdet mellem animalsk og vegetabilsk produktion, selvom det nævnes at et stort husdyrhold udgør et problem.

DN mener, at jord-til-bord strategien går glip af muligheden for at omsætte biodiversitetsmål til konkrete mål for fiskerisektoren. FN's IPBES globale vurderingsrapport om biodiversitet henviser til fiskeri og akvakultur som en af de vigtigste årsager til tab af den marine biologisk mangfoldighed. Endvidere, påpeger Biodiversitetsstrategien 2030, at overfiskeri og ødelæggende fiskerredskaber ikke er foreneligt med biodiversitetsmålene. Mens strategien understreger, at alle aktører i fødevarekæden skal spille deres rolle i at nå fødevarekædens bæredygtighed, undlader Kommissionen at lægge en plan eller en frist for overgangen til skånsomt fiskeri med lav påvirkning både på miljøet og klimaet.

Strategiens mangel på omfattende foranstaltninger og mål for en fuld overgang fra brændstofintensivt, ikke-selektivt og destruktivt fiskeri til skånsomt fiskeri er derfor stærkt kritisabelt. En fuld overgang til bæredygtigt fiskeri kræver ikke kun bæredygtige fiskekvoter men også, at fiskere reducerer deres påvirkning af det marine miljø ved at forhindre ødelæggelse af væsentlige marine levesteder, minimere bifangst af uønskede fisk og af sårbare og følsomme arter som fx marsvin og havfugle. Omstilling til skånsomme fiskerimetoder vil skabe en sundere havnatur, og dermed bedre betingelser for større fiskebestande og på længere sigt sikre flere jobmuligheder. Det skånsomme fiskeri foregår med minimalt udsmid og lav påvirkning på havbunden, som kan være med til at sikre vækst- og levegrundlag for fremtidens fiskebestande. Det skånsomme fiskeri har typisk lavere brændstofforbrug og dermed lavere CO₂-belastning. Det højeste brændstofforbrug, CO₂-bidrag og bundpåvirkning per kg landet biomasse ses hos bomtrawlere og muslingskrabere.

DN mener desuden, at strategien mangler fokus på at udfase offentlige tilskud, som kan føre til overfiskeri og andre negative konsekvenser for havets miljø, for eksempel tilskud, der øger fiskerikapaciteten. Strategien burde have inkluderet en forpligtelse om, at skadelige subsidier aldrig vil blive genindført i Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

Mens strategien nævner, at overfiskeri skal bekæmpes, mener DN, at strategien undlader at påpege, at EU medlemslande har overskredet den lovpligtige deadline om at stoppe overfiskeri pr. 1. januar 2020, som er ellers kravet i den fælles fiskeripolitik (Art.2). Strategien burde have opfordret medlemslandene til at højere ambitionsniveau for at sikre en hurtigere overgang til bæredygtige kvoter. Fx blev kvoterne for 5 ud af 10 kvoterende bestande i Østersøen (Brisling, østlige torsk, vestlig sild, og to laksebestande) for 2020, fastsat højere end ICES rådgivning om langsigtede bæredygtige fangster (MSY).

Det Dyreetiske Råd bemærker, at de ofte i udtalelser og høringssvar har peget på behovet for, at lovmæssige krav til dyrevelfærd løbende udvikles, så de er tidssvarende i forhold til viden om dyrs velfærd. Rådet har videre peget på behovet for så vidt muligt at fastsætte højere krav til dyrevelfærd på EU niveau, da det kan være vanskeligt for enkelte lande, herunder Danmark, at fastsætte krav, der går videre end niveauet i EU, selv om der er videnskabeligt belæg for dette. Det Dyreetiske Råd hilser derfor velkomment, at det af EU's jord-til-bord strategi fremgår, at EU er opmærksom på dyrevelfærd som en faktor blandt de mange, der skal tages hensyn til. Rådet finder det særlig positivt, at der sættes fokus ikke kun på forhold under opstaldning, men også transport og slagtning. Endelig bemærker Rådet, at der i strategien lægges op til, at EU vil bidrage til at fremme dyrevelfærd i samhandelslande uden for EU, hvilket Rådet naturligvis også kan bakke op om.

Danmarks Jægerforbund er grundlæggende enige med Kommissionen. Naturen og biodiversiteten har også i Danmark behov for øjeblikkelig handling. Både sjældne men også mere almindelige arter er under pres i det danske landskab. Levesteder forsvinder eller forringes hastigt som følge af blandt andet intensiveret landbrugsdrift.

Danmarks Jægerforbund er positive overfor mere fredet og beskyttet natur i Danmark, men forudsætter, at udpegning og beskyttelse sker ud fra klare definerede mål. Både med udpegningen men også den efterfølgende forvaltning af de beskyttede områder. Dette vil, efter Danmarks Jægerforbunds mening, for eksempel kræve at tilskudsordninger gøres effektbaserede ud fra områdets mål, og ikke som det kendes i dag baseres på generelle kontrolkrav. Ligeledes er det afgørende for Danmarks Jægerforbund, at friluftsliv herunder jagt ikke begrænses af en indsats for natur og biodiversitet.

Danmarks Jægerforbund fremhæver behovet for vedvarende fokus på at beskytte vores vandmiljø. Danmarks Jægerforbund ser gerne, at fiskeri med bundskrabende redskaber begrænses væsentligt, da disse redskaber er ødelæggende for havbunden og hele det marine økosystem. Ligeledes mener Danmarks Jægerforbund, at man som samfund er forpligtet til at begrænse alle kilder til tab af næringsstoffer til vandmiljøet.

Danmarks Jægerforbund mener, at en prioritering af naturnær skovdrift er en god vej at gå. Men påpeger samtidigt, at der i skovrejsningsordninger, og skovloven bør tillades langt flere lysåbne arealer i skoven, samt mulighed for etablering af skov ved naturlig succession. Ligeledes bør der arbejdes for mere naturlig hydrologi i skovene. Udover højt indhold af biodiversitet vil naturnær skovdrift ifølge Danmarks Jægerforbund også understøtte en bæredygtig produktion af tømmer, som kan lagre kulstof i for eksempel bygninger og møbler.

Danmarks Jægerforbund er særdeles positive over kommissionens krav om at reservere 10 % af landbrugsarealet til ikke produktive arealer. Dette vil sikre og bevare et minimum af naturindhold i landbrugslandet. Det bemærkes dog som værende særdeles vigtigt, at der ved udformningen af dette krav sikres et varieret landskab med levende hegn, markveje, markbræmmer og småbiotoper, og ikke et opdelt landskab med store indholdsløse dyrkningsørkener.

Danmarks Jægerforbund mener, at brugen af pesticider skal begrænses til et absolut minimum, og at der skal anvendes driftsformer, hvor jordbehandling, afgrødevalg og sædskifter sikrer naturlige forsvarsmekanismer mod skadedyr og ukrudt. Danmarks Jægerforbund fremhæver dog sin bekymring over, at et ukritisk syn på økologi kan have en negativ effekt på markvildtet. Med henvisning til at den største del af det økologiske areal i Danmark drives som et intensivt produktionslandbrug fremfører Danmarks Jægerforbund, at man på økologiske arealer på bedrifter der deltager i Markvildtindsatsen, ikke kan konstateres højere forekomst af harer og agerhøne end på de konventionelle arealer. Danmarks Jægerforbund ønsker et landbrug med driftsformer, hvor dyrkningspraksis, plantedække og sædskifte sikrer minimal klima- og miljøbelastning samt et højt indhold af kulstof og mikroorganismer i jorden. Et landbrugsland med komplette fødekæder og levesteder, der sikrer levedygtige bestande.

DTL – Danske Vognmænd noterer sig med glæde, at Kommissionen som led i sin jord-til-bord strategi planlægger at revidere reglerne om dyrevelfærd, herunder reglerne om dyretransport. Det er DTLs holdning, at dyrevelfærd under transport er vigtig, og at reglerne om dyretransport skal hvile på et fælles europæisk og sagligt grundlag samt at ansvaret for dyrenes velfærd skal være klart og logisk placeret. I den forbindelse vil DTL gøre opmærksom på, at der med den nuværende fortolkning af EU's transportforordning hersker en ulogisk ansvarsfordeling mellem parterne angående ansvaret for dyrenes transportegnethed. Transportøren er i dag således pålagt et stort ansvar for, om dyrene er egnede til transport, selvom transportøren ikke har noget forudgående kendskab til dyrene og kun har ringe mulighed for at observere dem i den kortvarige pålæsningsfase. DTL ønsker derfor, at der med en kommende revision af transportforordningen sker en præcisering af ansvarsfordelingen mellem parterne, så det klart fremgår, hvad transportørens henholdsvis landmandens/afsenderens ansvar omfatter. Konkret bør transportøren have et stort og fuldt ansvar for af- og pålæsning, køretøjets stand og

lovlighed, chaufførens uddannelse og instruktion samt selve kørslen med dyrene. Til gengæld bør landmanden på baggrund af sit kendskab til dyrene være eneansvarlig for dyrenes egnethed til transport forud for selve transporten. Ansvar for, om dyrene måtte have eksisterende eller gamle skader, som påvirker deres transportegnethed, bør alene placeres hos landmanden, som kender dyrenes historie og har en reel mulighed for at observere dem.

Landbrug & Fødevarer bakker generelt op om jord-til-bord strategien og biodiversitetsstrategien som en del af den europæiske grønne pagt, da EU-Kommissionens initiativer under overskriften den grønne pagt igen og igen bliver præsenteret af Kommissionen som Europas nye vækststrategi. Desværre mener Landbrug & Fødevarer, at man skal lede længe efter deciderede væksttiltag i strategierne, der primært fokuserer på en række restriktive foranstaltninger. Der er behov for et langt stærkere fokus på vækst og konkurrenceevne - ikke mindst i den nuværende Covid19-situation. Jord-til-bord strategien fokuserer på at styrke en bæredygtig fødevarerproduktion i Europa, og det er en dagsorden, som Landbrug & Fødevarer bakker op om. Landbrug & Fødevarer bakker også op om tiltag, der gavner natur og biodiversitet. Det er helt afgørende at EU er rammen om en europæisk konkurrencedygtig landbrugsproduktion, der kan levere gode og sikre fødevarer. Både i Europa og på det globale marked. Desværre er balancen i strategierne ikke den rette. Der er langt fra nok fokus på konkurrenceevne. Landbrug & Fødevarer vil arbejde for en bedre balance og for, at der også i fremtiden er rammerne for at producere fødevarer i lande som Danmark, hvor man allerede har taget væsentlige skridt i forhold til bæredygtig produktion, som for eksempel en reduceret, klog og fagligt baseret anvendelse af pesticider og antibiotika.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at de to nye strategier ikke på nuværende tidspunkt indeholder konkret lovgivning, men udstikker en række yderst ambitiøse 2030-mål på EU-niveau, som alt afhængigt af implementeringen i Danmark kan få meget store erhvervsøkonomiske konsekvenser for den bæredygtige danske landbrugs- og fødevarerproduktion. Den fremtidige konkrete udmøntning af målene i Danmark bliver således helt afgørende. Landbrug & Fødevarer kan på den baggrund på nuværende tidspunkt ikke tage endelig stilling til hverken strategien som helhed heller til enkeltelementerne. Den endelige stillingtagen afhænger af udmøntningen, og hvordan det sikres, at Jord-til-Bord strategien reelt bliver en vækststrategi. Desværre er vækstpotentialet for den europæiske landbrugs- og fødevarer sektor næsten helt fraværende i Kommissionens strategi. Konkret er det i lyset af de yderst ambitiøse 2030-mål, der er opstillet i forhold til blandt andet pesticider, gødning, antibiotika og natur, helt generelt afgørende, at der stilles tilstrækkelige virkemidler og alternativer op for landmænd og fødevarerproducenter, samt at der sikres tilstrækkelig ny finansiering til opfyldelse af målene. Det er ikke realistisk, at det begrænsede og reducerede budget under den fælles landbrugspolitik kan finansiere alle Kommissionens grønne ambitioner.

Der fremgår af strategierne ikke nogen overvejelser om, hvordan man er nået frem til reduktionsprocenter på lige 50 % på EU-niveau, eller hvordan målopfyldelsen skal fordeles mellem de enkelte medlemslande. Det er afgørende, at man foretager konsekvensanalyser, der er fagligt baserede, beregner erhvervsøkonomiske konsekvenser og tager hensyn til de enkelte landes aktuelle udgangspunkter herunder allerede opnåede reduktioner og fremadrettede potentialer, samt ser på hvordan en videre reduktion kan ske på en omkostningseffektiv og fair måde, der sikrer rammerne for en fortsat landbrugs- og fødevarerproduktion i Europa. Danmark skal anerkendes for den indsats, der allerede er foretaget, når nye danske mål fastsættes. Alt andet vil være konkurrenceforvridende.

Om forholdet til den fælles landbrugspolitik bemærker Landbrug & Fødevarer, at det i strategien fremgår, at Kommissionen vil have medlemslandene til at fastsætte eksplicitte nationale mål under hensyntagen til landenes specifikke situation og udgangspunkt, men med særligt fokus på målene i den grønne pagt, jord-til-bord strategien og biodiversitetsstrategien. Dette bliver helt afgørende for den

fremtidige landbrugspolitik og for rammevilkårene for produktion i Danmark, og Landbrug & Fødevarer vil følge dette arbejde meget tæt, så det sikres, at den fremtidige landbrugspolitik holder fokus på erhvervets konkurrenceevne.

Landbrug & Fødevarer ser et stort potentiale i incitamentsbaserede eco schemes, men savner en anerkendelse af, at EU's landbrugspolitik ikke kan finansiere alle de grønne ambitioner, som Kommissionen har opstillet. For Landbrug & Fødevarer at gentage og understrege modstanden mod støttelofter i den fælles landbrugspolitik. De direkte betalinger er en betaling for de meromkostninger, der følger af de høje europæiske krav på blandt andet miljøområdet. De meromkostninger belaster produktionen uanset bedriftens størrelse, og dermed er et støtteloft urimeligt og diskriminerende mod den bedriftsstruktur, der blandt andet findes i Danmark.

Viden og rådgivning er centralt for udviklingen af en bæredygtig landbrugs- og fødevareresektor, hvilket også fremhæves i jord-til-bord strategien. I den forbindelse mener Landbrug & Fødevarer, at det er vigtigt, at det danske innovations- og rådgivningssystem anerkendes i EU som en del af det landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk i EU, der går under betegnelsen AKIS, og som i strategien tildeles en central rolle i forhold til den fælles landbrugspolitik.

Landbrug & Fødevarer bakker op om en bæredygtig anvendelse af pesticider. Der er behov for en klog, sikker og fagligt baseret pesticidanvendelse i Europa. Men det er helt uklart, hvad et overordnet EU-mål om reduktion af pesticider på 50 % i EU som helhed, vil betyde specifikt for dansk landbrugsproduktion. Når den overordnede ambition om reduktion på 50 % skal fordeles mellem landene i EU, er det helt afgørende at man fra dansk side anerkendes for den indsats, man allerede har foretaget, og Landbrug & Fødevarer vil følge arbejdet med revision af direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider tæt. Landbrug & Fødevarer mener, at man skal tage udgangspunkt i den nyudviklede "Harmonised Risk Indicator", da den på en simpel og effektiv måde forholder sig til både brug af og risiko ved pesticider. Landbrug & Fødevarer forventer i øvrigt, at konventionel fødevarereproduktion fortsat står centralt i 2030, hvis landbruget skal være konkurrencedygtigt og sikre fødevarerforsyningen til forbrugerne. Der savnes en anerkendelse heraf i strategien. Konventionel produktion baseres på input af hjælpestoffer, dvs. næringsstoffer, pesticider og certificeret udsæd/frø. Disse input sikrer, at dyrkningspotentialer optimeres, hvilket samtidig understøtter, at ressourceudnyttelsen er størst muligt og klimaaftrykket mindst muligt. Danmarks forbrug af pesticider er i forvejen lavt i forhold til hovedparten af de øvrige EU-lande. Der arbejdes fortsat via blandt andet uafhængig rådgivning, teknologiudvikling, sortsudvikling og præcisionsmetoder, for, at forbruget kan komme længere ned. I modsat retning kan klimaændringer ændre behovet for plantebeskyttelse mod sygdomme, skadedyr og ukrudt. Der er behov for at udvikle innovative landbrugstekniker, som beskytter høsten mod skadedyr og sygdomme. Det er i den forbindelse vigtigt, at EU anerkender vigtigheden af og potentialer i nye forædlingstekniker i forhold til den fortsatte grønne omstilling. Det er positivt, at der i strategien er en henvisning til at EU vil se på det.

Landbrug & Fødevarer finder, at antibiotikaresistens er en udfordring på tværs af landegrænser, og derfor er det afgørende, at alle EU-medlemslande tager ansvar. Set i lyset af de store forskelle, der er i forbruget af antibiotika på tværs af lande i EU, så er nationale målsætninger en vigtig faktor for at nedbringe forbruget af antibiotika. Det er dog helt afgørende, at der tages højde for de reduktioner, der allerede er opnået nationalt. Landbrug & Fødevarer vil samtidig opfordre til:

- en styrket "one-health" tilgang med det formål at fokusere indsatsen der, hvor effekten på at reducere risikoen for antibiotikaresistens hos mennesker er størst.
- en løsningsorienteret forsknings- og udviklingsindsats med fokus på sundhed og forebyggelse og udvikling af alternativer til antibiotika, herunder vacciner.

- en understøttelse af EMA's seneste anbefaling til kategorisering af antibiotika fra 18. dec. 2019 ved at indføre et generelt forbud mod anvendelsen af højt prioriterede antibiotika til mennesker i husdyrproduktionen i EU.

I Rådets konklusioner vedrørende antibiotikaresistens, der blev vedtaget i juni 2019, tilskyndes der til overvågning af antimikrobielle lægemiddelrester fra brug og produktion, samt resistente mikroorganismer i jord, overfladevand og grundvand i overensstemmelse med eksisterende EU- og national lovgivning. Landbrug & Fødevarer vil opfordre til, at der – inden der etableres en omkostningstung overvågning af resistensforekomst i jord, overfladevand og grundvand – foretages en vurdering af allerede kendt viden, herunder er det meget vigtigt at inddrage epidemiologiske betragtninger baseret på for eksempel lantedata. Vandrammedirektivet regulerer allerede overvågningen, og at det er afgørende, at en eventuel styrket indsats af AMR-overvågningen sker i regi af Vandrammedirektivet, og at der ikke opbygges parallellovgivning på dette område. Der er endnu ikke påvist en videnskabelig sammenhæng mellem antimikrobielle reststoffer i miljøet og sundhed hos vild fauna, mennesker og dyr. Landbrug & Fødevarer vil foreslå, at reduktionsmål bliver baseret på enten EU-gennemsnit eller median af antibiotikaforbruget, der bliver estimeret i ESVAC rapporten, som udarbejdes af det Europæiske Lægemiddelagentur. Medlemslande, der overskrider gennemsnittet, skal træffe foranstaltninger, der reducerer forbruget, så de kommer ned på gennemsnittet inden fem år fastsat ud fra et specifikt referenceår. EU-medlemslande, der allerede ligger under gennemsnittet, skal udarbejde nationale handlingsplaner med henblik på at sikre yderligere reduktion, dog uden specifikke målsætninger. Denne model kunne blive gentaget med en cyklus på fem år, hvormed man får etableret en løbende reduktion på EU-niveau, hvor man målretter reduktionen til de områder, hvor der bliver brug mest antibiotika, og uden at der fastsættes unødigt strenge reduktionskrav, til de lande der går forrest, og anvender mindst antibiotika i dag. På længere sigt er det vigtigt, at de initiativer, der iværksættes, fører til en reduktion i resistensudvikling. Kommissionen bør derfor rette fokus mod en mere videnskabeligt funderet risikoanalyse, hvor reduktionsmål baseret på forbrug erstattes af AMR handlingsplaner, der sikrer, at indsatsen fokuseres der, hvor reduktionen i resistensudvikling hos både mennesker og dyr er størst.

I forhold til gødning bemærker Landbrug & Fødevarer, at danske landmænd har arbejdet med effektiv kvælstofudnyttelse i mange år, og det er helt afgørende, at EU tager højde herfor og anerkender denne indsats, når der skal sættes et mål for danske landmænd. Det er dog helt uklart, hvordan det overordnede EU-mål skal udmøntes og måles i de enkelte medlemslande, da der ikke findes en ensartet metode på EU-niveau i dag og der savnes et fagligt grundlag for målsætningen samt fokus på en målrettet indsats. Det er helt afgørende at udmøntningen bakker op om en fortsat konkurrencedygtig landbrugsproduktion.

Landbrug & Fødevarer skriver, at økologisk produktion er en del af en bæredygtig fødevarerproduktion i Europa og derfor bakker Landbrug & Fødevarer op om ambitiøse mål for udviklingen af den økologiske sektor i Europa og en øget økologisk omlægning i Europa. Landbrug & Fødevarer lægger dog vægt på, at en øget økologisk produktion er markedsdrevet og baserer sig på en øget forbrugerefterspørgsel, hvor man også tager initiativer, der kan stimulere efterspørgslen. I den forbindelse er initiativer, der kan bidrage til at øge forbrugernes kendskab til økologi vigtige. Derudover er det vigtigt at fokusere på forskning, innovation og fortsat udvikling af økologien, herunder at der afsættes det nødvendige budget hertil.

Vedrørende dyrevelfærd, så er det i henhold til Landbrug & Fødevarer afgørende, at der bliver fælles og harmoniserede regler for dyrevelfærd med en ensartet implementering heraf. Det er afgørende for et velfungerende indre marked. Samtidig skal det sikres, at reglerne fortsat gør det muligt at fastholde en husdyrproduktion i EU, og ikke fører til en situation, hvor produktionen flytter til lande uden for EU. Det er en udfordring, at investeringer i dyrevelfærd ofte konflikter med regler indenfor miljø og klima. Det er en barriere for investeringer i bedre dyrevelfærd mange steder. Med det stigende fokus

på miljø og klima er det afgørende med en mere helhedsorienteret tilgang til det samlede regelsæt, der gør det muligt at finde fleksible løsninger, hvor forbedringer i dyrevelfærd kan gå hånd i hånd med klima og miljø. Det er for eksempel meget vanskeligt for mange landmænd at investere i nye stalde med løsdrift for søer på grund af de stramme miljøregler, og dermed bliver miljøreglerne en barriere for at foretage forbedringer i dyrevelfærden. Det er afgørende, at landmændene i højere grad inddrages i arbejdet med at finde praktiske løsninger på udfordringer med dyrevelfærd, som fungerer i praksis. Kommissionens Jord-til-bord strategi skal understøtte, at der centralt i EU afsættes midler til fælles projekter, hvor landmænd får mulighed for at sætte kursen og retningen for udviklingen af konkrete og robuste løsninger, der efterfølgende kan implementeres bredt i husdyrproduktionen. Det er afgørende, at Kommissionen prioriterer en indsats for at understøtte en forbrugerdrevet udvikling indenfor dyrevelfærd. Det forudsætter en samlet og koordineret indsats på EU-niveau, hvor alle interessenter på tværs af fødevarerækeden samarbejder om veje til at styrke en markedsdrevet udvikling.

Landbrug & Fødevarer kan overordnet støtte ambitionerne om en harmonisering af Front of Pack-mærkningsordninger (FoP). Landbrug & Fødevarer skal dog understrege, at det er meget vigtigt, at en eventuelt harmoniseret tilgang til FoP-ordninger bliver en frivillig mærkningsordning, så en eventuelt harmoniseret FoP-ordning ikke bliver obligatorisk. Det bemærkes, at der allerede eksisterer krav om næringsdeklarationer. Det kan få betydelige konsekvenser for det indre marked, hvis ikke der harmoniseres fra centralt hold, ligesom det kan blive vanskeligt for forbrugere at navigere i flere forskellige mærkningsordninger. Landbrug & Fødevarer mener, at regeringen konkret bør arbejde for, at en positiv tilvalgsmodel som for eksempel Nøglehulsmærket, bliver udbredt til europæisk niveau. I det omfang der ikke kan findes opbakning hos Kommissionen eller de øvrige EU-medlemslande til en positiv tilvalgsmodel, bør der arbejdes for, at den valgte model bliver så nuanceret som muligt, og at den kommer til at understøtte de europæiske forbrugeres sunde valg på et videnskabeligt og evidensbaseret grundlag. Det er afgørende, at en FoP-ordning ikke kommer til at diskriminere mod specifikke produktkategorier. NutriScore er den mest udbredte ordning i EU, og antallet af medlemslande, der benytter sig af ordningen, vokser fortsat. Man bør være opmærksom på, at der er flere problematiske elementer i NutriScore, der bygger på en kombination af farvekodning og bogstaver til at indikere specifikke fødevarers sundhed. Det kan anspore forbrugere til helt at undgå naturligt energitætte fødevarer, selv om disse i de rette mængder fint indgår i en balanceret kost på grund af høj næringsstofæthed og -profil. Derudover kan de også blive decideret vildledende, fx når light sodavand tildeles bedre score end mælk, som der er set tilfælde på i nogle medlemslande. Der er desuden konkrete eksempler på, at identiske produkter tildeles forskellige scorere under NutriScore i forskellige medlemslande, ligesom produkter, som kan få et Nøglehulsmærke på de nordiske markeder, får en ringere score under NutriScore.

Landbrug & Fødevarer finder det helt afgørende, at regeringen arbejder aktivt for, at der med Jord-til-Bord strategien ikke vil blive introduceret forslag om obligatorisk oprindelsesmærkning. Obligatorisk oprindelsesmærkning kan ikke betragtes som andet end et protektionistisk tiltag og en teknisk handelshindring, som vil skabe forstyrrelser og fragmentering på det indre marked. Krav om obligatorisk oprindelsesmærkning vil blandt andet medføre betydeligt øgede produktionsomkostninger i medfør af øgede krav til sporbarhed og opdeling af råvarer. I mange tilfælde vil der skulle etableres nye opbevarings- og produktionsfaciliteter. Det vil uvægerligt skade samhandel på tværs af EU-medlemslande. Europæiske forbrugere har allerede rige muligheder for at købe produkter, som angiver oprindelse på frivillig basis, i det omfang de efterspørger det. Krav om obligatorisk oprindelsesmærkning vil skabe voldsomme administrative omkostninger, uden at skabe merværdi for forbrugerne. Studier foretaget af Kommissionen i henholdsvis 2013 og 2015 peger på, at regningen for at indføre obligatorisk oprindelsesmærkning primært vil ramme primærproducenter og forbrugerne. Krav om obligatorisk oprindelsesmærkning vil derudover erodere den ekstra fortjeneste, som producenter, der aktuelt benytter sig af

frivillig obligatorisk oprindelsesmærkning, måtte have i dag. Det forekommer sandsynligt, at omkostninger forbundet med obligatorisk oprindelsesmærkning alene i Danmark formentligt skal opgøres i trecifrede millionbeløb på årlig basis, muligvis endnu højere. Fokus i den europæiske fødevarerpolitik bør være på at levere sunde og sikre fødevarer med så lav en miljø- og klimamæssig belastning som muligt. Obligatorisk oprindelsesmærkning bidrager på ingen måde til at øge hverken sundhed eller sikkerhed, ligesom der heller ikke er nogen sammenhæng mellem obligatorisk oprindelsesmærkning og et produkts miljø- eller klimamæssige belastning.

Landbrug & Fødevarer mener, at i fravær af fælles EU-regler om forbrugerbeskyttelse kan enkeltlande føle sig foranlediget til at udarbejde egne regler, hvilket fører til et uensartet og uigennemskueligt kontrol- og beskyttelsesniveau samt øgede omkostninger for virksomhederne. Der er fortsat brug for at udvikle det indre marked, og der vil være behov for yderligere harmonisering af regler. Medlemslande har i flere tilfælde fastsat nationale regler på fødevarerområdet, fx forbud mod specifikke stoffer i fødevarerkontaktmaterialer, eksempler er blandt andet trykssvæerte, bisphenol A og fluorstoffer. I nogen tilfælde er de nationale regler blevet indhentet af EU-lovgivning, men der er en reel risiko for, at der opstår divergerende og forskellige regler på tværs af EU. Regeringen bør arbejde proaktivt for fælles og harmoniserede regler, som understøtter en "level playing field", og som understøtter et højt beskyttelsesniveau hos forbrugerne.

I henhold til Landbrug & Fødevarer, er der behov for fælles EU-regler for alle fødevarerkontaktmaterialer, herunder fluorescerende forbindelser, trykfarve og mineralolie i pap og papir, hvor de nuværende regler på fællesskabsniveau er mangelfulde. Det vil gavne både forbrugerne og erhvervet. Alle fødevarerkontaktmaterialer skal reguleres på en tydelig og anvendelig måde, så det ikke overlades til virksomhederne selv at finde ud af, hvordan det dokumenteres, at et produkt er sikkert. Manglen på tydelige og fælles europæiske krav til dokumentationen gør det vanskeligt for virksomhederne at stille krav til deres leverandører og dermed i sidste ende beskytte forbrugerne. Det er vigtigt at revisionen af lovgivningen om fødevarerkontaktmaterialer ses i sammenhæng med implementeringen af producentansvar for emballage, da fødevareremballage skønnes at udgøre ca. 65% af den samlede mængde emballage i Danmark.

Landbrug & Fødevarer skriver, at EU's model for fødevarsikkerhed og forbrugerbeskyttelse udgør en international reference. Men det er helt afgørende for systemets troværdighed, at reglerne implementeres og kontrolleres i samtlige medlemslande. Kommissionen skal prioritere en nøje opfølgning på implementering af kontrolforordningen i samtlige medlemslande.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at hvis der indføres klima eller bæredygtighedsmærkning bør dette være en opgave, der løses på EU-niveau. Landbrug & Fødevarer støtter generelt, at forbrugerne bliver oplyst på et gennearbejdet og videnskabeligt funderet grundlag med udgangspunkt i en livscyklusvurdering. For så vidt angår fødevarers klimabelastning, er det afgørende, at sundheds- og ernæringsparametre inddrages i en klimamærkning, så det ene hensyn ikke fortrænger det andet. Klimamærkning skal tage udgangspunkt i EU's PEF-metode ("Product Environmental Footprint"), som gennem livscyklusanalyser viser, hvor meget et produkt belaster. Det bør desuden være med til at skabe en incitamentsstruktur, der kan understøtte innovation, og forbedre klimapåvirkningen i hele værdikæden – både hos den enkelte landmand, producenten, detailbranchen og forbrugeren. Klimamærkning bør være myndighedsopgave, og der bør gennemføres en harmoniseret løsning på EU-niveau på en måde, som er i overensstemmelse med det indre marked. Nationale klimamærkningsordninger kan være problematiske, i konflikt med det indre marked og føre til skævvridninger i konkurrencevilkår på tværs af EU. Derfor er det vigtigt, at en klimamærkning ikke ender med en forsimplet dansk løsning, eller at markedet sander til i ugensigtige private labels, udviklet af fx detailkæder eller hver enkelt EU-medlemsland. Klimamærkning kan ikke stå alene, og forbrugere skal fortsat informeres om andre

indsatser, hvor man kan gøre en klimaforskel – for eksempel ved at reducere sit madspild. For at et klimamærke kan blive anerkendt, er det vigtigt, at det baseres på fælles EU-standarder og det bliver støttet bredt. Herunder af regeringer, fødevarermyndigheder, detailhandlen, interesseorganisationer og NGO'er.

Landbrug & Fødevarer mener, at Kommissionens Jord-til-Bord strategi skal bidrage til at reducere spild og understøtte en udnyttelse af ressourcerne så højt oppe i værdikæden som mulig. Den alternative proteinsektor kan yde et væsentligt bidrag til et bæredygtigt, sundt og klimavenligt fødevarer-system og åbne for nye forretningsmuligheder for europæiske virksomheder. Jord-til-Bord strategien bør indeholde en gennemgang af eksisterende lovgivning for at identificere og foreslå ændringer, hvor lovgivningen står i vejen for udvikling og anvendelse af nye proteinkilder og mål om cirkulær økonomi. Et eksempel er anvendelsen af insekter til at biokonvertere ikke-godkendt fodermateriale til teknisk anvendelse (dvs. anden anvendelse end foder og fødevarer) eller til foderformål, hvor slutproduktet ikke indgår i fødekæden (pelsdyr mv.). Det er ikke tilladt i dag, idet insekter i EU-lovgivningen betegnes som husdyr, og derfor kun må fodres med godkendt foder uagtet om insekterne efterfølgende indgår i fødekæden. Det er en u hensigtsmæssig og utilsigtet begrænsning af insektsektorens bidrag til en cirkulær økonomi.

Dansk Akvakultur hilser Kommissionens jord-til-bord strategi velkommen, men sætter spørgsmålstegn ved om der er behov for at akvakulturproducenter skal ændre deres produktionsmetoder hurtigt, idet det vil afhænge af definition og kravene til bæredygtigt akvakultur. Dansk Akvakultur understreger behovet for initiativer gennemføres på den mest effektive og mindst belastende måde. Dansk Akvakultur glæder sig over at strategien nævner en handlingsplan for økologisk akvakultur, men understreger at der også er behov for støtte og fremme konventionel og bæredygtig akvakultur. Man fremhæver behovet for at styrke akvakultur-produktionen i EU, bl.a. med henblik på at aflaste behovet for landbaseret fødevarerproduktion og dennes miljø- og klimabelastning. Derudover støtter Dansk Akvakultur, at man vil fremme EU-dyrkede planteproteiner og alternative fodermaterialer som fx alger og fiskeaffald. Dansk Akvakultur gør opmærksom på, at antibiotikaresistens ikke er knyttet til brugen af antibiotika i akvakultur og understreger, at den fortsatte adgang til sikre og effektive lægemidler er vigtigt for akvakulturen. Dansk Akvakultur havde gerne set en henvisning til at øge opmærksomhed mod sektoren, men er enig i behovet for kortere forsyningskæder. Dansk Akvakultur opfordrer desuden til, at importerede akvakulturprodukter bør skulle opfylde de samme bæredygtighedsstandarder som producenter i EU.

Marine Ingredients Denmark (MID) støtter til fulde, at EU har en ambitiøs strategi for en bæredygtig fødevarersektor. Fiskeriet og den dertilhørende forarbejdningsindustri, har meget at byde på i forbindelse med de ambitiøse målsætninger for den europæiske fødevarerproduktion, præsenteret i jord-til-bord-strategien:

- Et reduceret klimaaftryk, mindre miljøbelastning og EU som globalt førende i udvikling af en bæredygtig fødevarerproduktion
- En sikker og stabil fødevarerforsyning
- En forbedret ernæring og sundhedstilstand i den europæiske befolkning
- Konkurrencedygtige produktionsvilkår.

I henhold til MID er akvakultur den mest effektive måde at producere animalske fødevarer, og spiller dermed en nøglerolle i fremtidens fødevarer-sikkerhed. Opdrættet fisk, er - sammen med vildtfanget fisk og kylling - den proteinkilde, der har det absolut laveste miljømæssige fodaftryk. Fisk indeholder samtidig omega-3 fedtsyrer DHA og EPA, der bl.a. nedsætter risikoen for hjerte-kar-sygdomme. Derfor må jord-til-bord strategien også ses i sammenhæng med EU's strategi for at udvikle akvakultursektoren. Fiskemel og fiskeolie er en væsentlig komponent i udviklingen af akvakultursektoren, og bidrager med

en unik sammensætning af sporstoffer, aminosyrer, vitaminer og mineraler samt omega 3. Ved at anvende fisk, der ikke er egnede til direkte humant konsum, samt afskær fra konsumindustrien, producerer de danske fiskemelsfabrikker årligt knap 200.000 tons sunde og bæredygtige proteiner, der indgår i højkvalitetsfoderblandinger verden over. MID anerkender, at dette er en overordnet vision, og der ses frem til at drøfte de mere specifikke detaljer for, hvordan Europa kan skabe en sund og bæredygtig fødevaresektor, løbende.

Finans Danmark støtter den nye Kommissions fokus på klima- og miljømæssige udfordringer, som er udtrykt i Kommissionens European Green Deal. Finans Danmarks medlemmer bidrager til den nødvendige omstilling af økonomien. Det sker blandt andet med udgangspunkt i anbefalinger fra primo december 2019 fra Finans Danmarks Forum for Bæredygtig Finans til, hvordan finanssektoren kan bidrage til en mere bæredygtig omstilling. Finans Danmark er således generelt positiv over for Kommissionens European Green Deal og herunder handlingsplanen for fra jord til bord strategien. Den kommende strategi involverer de nationale strategiske planer, og hvordan man kan bruge den fælles landbrugspolitik (CAP) bedst muligt til at fremme den bæredygtige omstilling af landbrugssektoren, hvilket Finans Danmark er positive overfor. Finans Danmark foreslår, at der ved den danske udarbejdelse af den strategiske plan bør sikres, at så meget som muligt af EU-støtten lægges i søjle 1. Eco-schemes er obligatoriske for landet, men frivillige for landbrugeren. Medlemsstaterne forpligtes til at reservere en del af deres direkte betalinger (søjle 1) til landbrugere, der deltager i eco-schemes. Man forventer, at eco-schemes vil virke motive-rende for at fremme den bæredygtige udvikling og omstilling i landbruget. Man mener derfor, at eco-schemes skal anvendes som værktøj i stedet for overførsel af yderligere beløb fra søjle 1 til søjle 2 – set i forhold til nuværende situation. Det er vigtigt, at incitamentsbetalingen for eco-schemes er tilstrækkelig, hvilket understreger behovet for at koncentrere indsatsen på anvendelse af eco-schemes i stedet for at flytte beløb væk fra søjle 1. Finans Danmark påpeger, at der lægges op til at gå fra fokus på overholdelse af reglerne til fokus på resultater. Derved overlades en større del af beslutningen om implementeringen af kravene til landbrugspolitikken i de strategiske planer til de enkelte medlemslande. Det er positivt, at landbrugspolitikken nationalt kan bruges mere målrettet, fx til at støtte erhvervet i den bæredygtige omstilling. Samtidig er det vigtigt, at de forskellige udmøntninger sikrer lige konkurrencevilkår på tværs af medlemsstaterne, så der sikres lige konkurrencevilkår. Der må ikke blive tale om en re-nationalisering af landbrugspolitikken. Det taler for, at der i den fælles landbrugspolitik arbejdes for at øge udvidelsen af søjle 1 i stedet for overførsel af yderligere beløb fra søjle 1 til søjle 2.

Finans Danmark ser positivt på, at der kan ydes supplerende støtte til unge ny-etablerede landmænd under den direkte støtte/søjle 1 med henblik på at fremme generationsskifte i landbruget. Hvis det besluttet, at der skal ske en udjævning af størrelsen af de enkelte betalingsrettigheder i søjle 1, skal det indføres med rimelige overgangsfaser, da flere landbrugere har indrettet sig efter et bestemt støtteniveau, fx ved indgåelse af langvarige forpagtningskontrakter. Henset til at finansiering og planlægning af et landbrug sker med en længere tidshorisont, er man ligeledes positivt indstillede på, at de berørte landbrugere ved en udjævning kompenseres ved, at de fulde mulige rammer for koblet støtte anvendes.

Finans Danmark bemærker, at der opleves flere tiltag, hvor landbrugere skal indgå i ordninger (frivillige eller obligatoriske), som medfører en værdiforringelse. Det er vigtigt, at landbrugeren kompenseres fuldt ud for den reelle værdiforringelse. For en panthaver, der har ydet lån mod sikkerhed i arealet, kan en værdiforringelse af et jordareal betyde, at der ikke længere er behørig sikkerhed bag udlånet til landbrugeren. I disse situationer er der behov for, at landbrugeren kan nedbringe sine lån svarende til værdiforringelsen. Dette forudsætter, at landbrugeren ved indtrædelse i ordningen modtager en én-gangserstatning, som fuldt og helt dækker den reelle værdiforringelse, og panthaver skal høres, inden frigivelse af en sådan erstatning sker.

Dansk Planteværn bemærker, at Jord-til- bord strategien tager afsæt i, at man som kontinent har en forpligtelse til at bidrage til en positiv udvikling af et globalt udfordret klima og adresserer målsætningen om, at Europa bliver det første klimaneutrale kontinent inden 2050. Indledningsvist slår Dansk Planteværn fast, at man anerkender betydningen af at producere fødevarer på en mere bæredygtig og miljøneutral måde. I forhold til regulering af pesticidområdet bør jord-til bord strategien overordnet sikre rammerne til udvikling af en rationel, sikker og videnskabeligt baseret pesticidanvendelse i Europa. Planteværnsindustrien arbejder kontinuerligt på at forske i og udvikle nye teknologier, såvel baseret på kemiske pesticider som på biologiske midler, der vil gøre det muligt for jordbrugserhvervene at producere fødevarer med blandt andet en lavere belastning af naturen til følge. Samtidig finder Dansk Planteværn det dog vigtigt, at der ved implementering af strategierne fastsættes realistiske og målbare kriterier for den fremtidige fødevarerproduktion i EU. Jord-til-bord strategien peger på brugen af kemiske pesticider som en årsag til forurening af jord, vand, luft samt tab af biodiversitet og det anføres at Kommissionen ønsker en reduktion af anvendelse og risiko ved anvendelsen af pesticider med 50 %, samt af brugen af særlige farlige pesticider med 50 %, og at disse målsætninger skal være opfyldt i 2030. Målsætningen skal blandt andet opnås gennem øget anvendelse af IPM-principper samt en forøgelse af den økologiske andel af jordbrugsproduktionen til 25 %. Det er absolut positivt at jord-til-bord strategien lægger op til en samlet diskussion af klima, biodiversitet, fødevarer sikkerhed og forsyningssikkerhed. Dansk Planteværn stiller sig undrende overfor den ikke umiddelbare synlige sammenhæng til de klimamålsætninger, der er sat i mange medlemslande om at opnå klimaneutralitet i for eksempel 2030 og 2050. Med en ambition om at opnå CO₂-neutralitet i Danmark i 2050 kan de anførte reduktionsmål for pesticidanvendelsen, det økologiske areal og gødskningsforbrug opfattes kontraproduktive - det burde tilstræbes, at de bedste elementer fra forskellige produktionsformer bydes ind i en holistisk og holdbar løsning for fremtidens optimering af fødevarer- og forsyningssikkerheden i Europa. For at opnå en klimaneutral landbrugsproduktion i EU er det nødvendigt med udarbejdelse og brug af internationale modeller, der kan benyttes til at kvalificere brugbare virkemidler på tværs af landegrænser. Modeller, der tager højde for såvel aftrykket fra produktionen som udbyttet. Man skal således kunne se bytteforholdet, hvis en vare med baggrund i danske reduktioner i f.eks. brugen af pesticider fremover vil blive produceret andetsteds i EU eller verden.

I henhold til Dansk Planteværn er målsætningen om at reducere afhængigheden af syntetiske pesticider allerede styrende bag dels vores nationale målopfyldelse om reduktion af PBI og dels i Kommissionens etablering af Harmoniserede Risiko Indikatorer (HRI), som er etableret med det formål at reducere forbruget i medlemsstaterne. Frem for introduktion af en harmoniseret risiko reduktions faktor, bør det tilstræbes at udvikle rationelle og intelligente risikofaktorer. Disse vil kunne tjene som supplement til HRI, hjemlet i SUD (128/2009), med henblik på at reducere anvendelsen og risikoen ved kemiske pesticider, men med respekt for kvaliteten i deres fortsatte regelrette anvendelse og under hensyntagen til den udvikling der pågår i branchen, mhp. at imødekomme efterspørgslen efter digitale løsninger, lavrisikostoffer og ikke-kemiske alternativer. Det bør således overvejes, som supplement til de gældende HRI, at introducere en indikator for jordbrugsmæssig produktivitet.

Dansk Planteværn bemærker, at der forud for den fremtidige fastlæggelse af de operationelle mål for de ønskede reduktioner, som udestår i strategien, forudsættes en impact assesment gennemført med henblik på kvalificering af rationaliteten i de opstillede målsætninger. Jord-til-bord strategiens målsætningerne rejser også spørgsmål ved relevansen af at introducere harmoniserede målsætninger, idet fastsættelse af et reduktionsmål forudsætter rationel hensyntagen til variable forhold og standarder indenfor EU – herunder fremtidige behov for bekæmpelse af fx invasive arter. Dansk Planteværn bakker fortsat op om en grundig regulering af brugen og godkendelsen af pesticider, og det unikke danske samarbejde imellem industrien, landbruget, universiteterne og dygtige konsulenter har udmøntet sig i en behovsorienteret brug af pesticider, som er anerkendt i hele EU. ”Så lidt som muligt, så meget som

nødvendigt” har igennem mange år været et gældende mantra ift. danske landmænds ansvarlige brug af pesticider, og de seneste 30 års reduktionsmål for brugen af pesticider har båret frugt. Med de nye reduktionsmålsætninger på 50 % er det vigtigt at medlemslande stilles lige, så lande som Danmark, der allerede har gennemført væsentlige reduktioner i antallet og brugen af pesticider, bliver godskrevet for sin indsats. Danmark har allerede gennem mange år reduceret og begrænset såvel risiko som mængder og vil derfor have meget vanskeligt ved at skulle reducere yderligere 50% uden væsentlige økonomiske konsekvenser for såvel landbrugerne som for nationaløkonomien. En målsætning om en ligelig reduktion i medlemslandene kan fra en dansk vinkel ikke være en rationel prioritering; såvel fastlæggelse af basisår for beregning af målsætningen samt den nationale reduktionsmålsætning vil have stor indflydelse på den fremtidige danske produktion. I øvrigt udestår en klar indikation af, hvad basis for reduktionsmålsætningen skal være; om det baserer sig på risiko eller fare. Dansk Planteværn ser der frem til at indgå i drøftelser mhp. at fastlægge videnskabelige baserede løsninger ifm. de kommende genforhandlinger af direktiv 128/2009 mv.

I forhold til påvirkning af biodiversiteten er det efter Dansk Planteværns opfattelse ikke afgørende, om der er tale om konventionel eller økologisk produktion. Den afgørende faktor antages i højere grad at være selve landbrugsdriften på arealet. Danske landmænd er fremragende naturforvaltere og er ideologisk set drevet af at optimere produktionen og producere ”mere med mindre”. På europæisk plan har man samtidig et ansvar for at bekæmpe madspild og en bæredygtig pesticidanvendelse er et første skridt til aktiv handling tidligt i forsyningskæden. Reduktion i anvendelse af plantebeskyttelse, gødning samt øget økologisk dyrkning vil, med den viden som er tilgængelig, også betyde en reduktion i jordbrugsudbytter og dermed i fødevarerproduktionen i EU, hvilket vil øge behovet for at importere fødevarer fra resten af verden for at kunne brødføde EU's borgere. Ligeledes vil det føre til stigende priser på de fødevarer, som vil være tilgængelige jf. de almindelige markedsmekanismer. Dette harmonerer ikke med den overordnede målsætning om at gøre sunde fødevarer mere tilgængelige og billigere for at sikre en sund ernæring for alle borgere. I den forbindelse bemærke Dansk Planteværn, at der i Kommissionens pakke ikke lægges op til en ændring af forordning 1107/2009, hvilket tages til indtægt for, at der grundlæggende er et fornuftigt videnskabeligt baseret godkendelsessystem på plads i EU. Kommissionens rapport om evaluering af 1107/2009 slår fast, at ”Et landbrug i EU helt uden brug af pesticider er ikke et realistisk mål, og det gælder også for den økologiske produktion, hvor et begrænset antal pesticider også må benyttes. Brug af pesticider er essentielt i forhold til at nå EU's mål angående plantesundhed, fødevarer sikkerhed og fødevarerforsynings sikkerhed, specielt set i forhold til den stigende efterspørgsel efter mad i verden, der følger af en voksende befolkning. ”. Dette bør anerkendes bredt i det videre arbejde med at realisere målsætningerne i jord-til-bord-strategien og biodiversitets-strategien og bør ses i en kontekst, hvor industrien arbejder på nye innovative løsninger, som på bedste vis lever op til landmændenes behov og til de klimamål, der er sat i Danmark og på EU-niveau. I forbindelse med den globale samhandel er det i øvrigt nødvendigt at acceptere, at der i andre dele af verdenen kan være andre behov for anvendelse af plantebeskyttelse, end det som er nødvendigt og tilstrækkeligt i EU-landene. Dette er nødvendigt at holde sig for øje ved fastsættelse af realistiske import tolerancer.

Biologiske alternativer tjener som et fornuftigt supplement til syntetiske midler. Dansk Planteværn bakker overordnet op om alternative produktionsformer; men erindrer om, at biologiske og syntetiske pesticider er komplementære værktøjer. Plantebeskyttelsesindustrien investerer løbende massivt i forskning og udvikling af nye avancerede teknologier og produkter til bæredygtig plantebeskyttelse og industrien finder, at den ensidige fokus på reduktion er en hindring på vejen i udvikling af et bedre klima. Reduktionsmål står i kontrast til den innovation, som gennem udvikling af nye produkter og dyrkningsmetoder, som for eksempel conservation agriculture eller pløjefri dyrkning, langt bedre kan bidrage til opnåelse af de ønskede målsætninger for både miljø, sundhed og klima. Dansk Planteværn

skal på den baggrund afslutningsvist opfordre til, at der i højere grad indtænkes investeringer i målrettede teknologiske løsninger i forbindelse med forhandlingerne af landbrugspolitikken.

DI Fødevarer bakker overordnet op om de tanker og visioner, Kommissionen har for en klimaneutral union i 2050, og at et vigtigt instrument heri er en bæredygtig og omkostnings-effektiv fødevarerproduktion, der leverer produkter af høj kvalitet. Coronakrisen har imidlertid ændret noget på præmisserne for udspillet. I den kontekst står det for DI Fødevarer klart, at der mangler fokus på vækst, konkurrenceevne og arbejdspladser i udspillet. Disse elementer er meget vigtige at fokusere på i denne tid, da det er afgørende for at løfte EU ud af den økonomiske krise, som Covid-19 udbruddet desværre har ført med sig. Det gælder også i forhold til den samlede fødevarersektor i EU. Ser man på det samlede katalog af initiativer i Farm to Fork-startegien kan man godt blive bekymret for, om ikke væksten og konkurrenceevnen i EU's fødevarersektor vil stagnere og i værste fald betyde tilbagegang. Det er derfor af afgørende betydning, at EU i de kommende forhandlinger om udmøntningen af de mange initiativer i kataloget også har vækst og udviklingsinitiativet for øje. DI Fødevarer mener, at man bør med andre ord have den samme tilgang til den grønne omstilling, som regeringens klimapartnerskaber anlagde. Kommissionen skal derfor gå til opgaven med det udgangspunkt, at man på samme tid vil gøre EU rigere og mere bæredygtig. Bæredygtighed og vækst bør følges af, og det gælder også for udmøntningen af initiativerne i Farm to Fork, som skal forhandles over de kommende tre år og med inddragelse af fødevarersektorens interesser. DI Fødevarer finder også, at Farm to Fork-strategien skal kobles med regeringens ingrediensstrategi og vil opfordre regeringen til at arbejde for, at også ingrediensområdet synliggøres mere i Farm to Fork-startegien og udmøntningen heraf.

Som udgangspunkt er DI Fødevarer positive overfor for et EU-harmoniseret regelsæt for ernæringsmærkning, men ikke en obligatorisk mærkning. I Danmark er der stort forbrugerkendskab til og efterspørgsel efter fødevarer med det nordiske Nøglehul. Nøglehullet er baseret på en frivillig mærkningsordning. Såfremt der arbejdes med et EU-harmoniseret ernæringsmærke er det helt afgørende for DI Fødevarers, at det er frivilligt, samt at det ikke medfører, at de danske fødevarerproducenter ikke længere må bruge Nøglehullet og som konsekvens af dette også Fuldkornsmærket, da dette mærke er koblet sammen med Nøglehullet. Vedrørende oprindelsesmærkning, så kan DI Fødevarer på ingen måde bakke op om at udvide kategorien af produkter, som er underlagt obligatorisk oprindelsesmærkning. De økonomiske konsekvenser af en sådan udvidelse, både for fødevarerproducenterne og for forbrugerne vil være store, og man vurderer, at det ikke vil have den ønskede effekt. Ligesom Kommissionen i øvrigt selv konkluderede, da man i sin tid evaluerede indførelsen af obligatorisk mærkning på kød.

DI Fødevarer er enige med Kommissionen i, at fødevareremballage har en vigtig rolle i relation til fødevarer. Emballagen er med til at højne fødevarerens sikkerhed og skal selvfølgelig have fokus på eliminering af sundhedsskadelige stoffer samt være bæredygtige og hindre madspil. DI Fødevarer mener derfor, at det er vigtigt at få moderniseret reglerne om fødevarerkontaktmaterialer og harmonisere reglerne for en række materialer såsom pap og papir. Ikke harmoniserede regler betyder, at medlemslandene håndterer og vurderer indholdsstoffer skadelighed forskelligt. For eksempel har man i Danmark netop vedtaget forbud mod fluorerede stoffer, og i Tyskland har man regler om mineralske olier. Det er også DI Fødevarers klare holdning, at EU-Kommissionen skal have fokus på udvikling og øget brug af miljøvenlige genbrugsmaterialer, som skal kobles sammen med affaldsreduktion og mindre madspild. Angående Kommissionens planer om at udvikle et adfærdskodeks og en monitoreringsmekanisme for at fremme ansvarlig forretnings- og markedsføringspraksis, så finder DI Fødevarer, at Kommissionen som udgangspunkt ikke bør blande sig i virksomhedernes og detailhandlens markedsføringspraksis, herunder skal der ikke forskelsbehandles i forhold til, hvilke produkter, der må markedsføres og til hvilken pris. Man risikerer konkurrenceforvridning mellem kategorier. I stedet bør Kommissionen fokusere kræfterne på at komme i gang med at styrke virksomhedernes muligheder for at kunne anprise

sine produkter. Det vil i meget højere grad kunne fremme en bæredygtig og ernæringsrigtig kost. Dette har DI Fødevarer efterspurgt gennem flere år.

Kommissionen har allerede fremlagt forslag til at medlemsstaterne kan bruge momssatser mere målrettet samt at medlemsstaternes skattesystemer bør bidrage til, at prisen på fødevarer afspejler fødevarernes omkostningerne for miljø, natur og klima. DI Fødevarer mener, at dette blandt andet kan tolkes i retning af, at Kommissionen opfordrer til at introducere klimaafgifter på fødevareområdet. DI Fødevarer mener ikke, at tiden er til at introducere flere og nye afgifter på fødevarer. Nydelsesmidler er i forvejen massivt afgiftsbelagt herhjemme, og det er ikke vejen frem med flere afgifter til de danske forbrugere og virksomheder. Det risikerer blot at føre til udflytning af produktion og arbejdspladser, mere illegal handel og stigende trafik til grænsehandelsbutikkerne. Dette er ikke til gavn for hverken klimaet eller dansk økonomi.

DI Fødevarer er enig i, at bæredygtighed skal finde plads i de fødevarerrelaterede politikker i EU. Kommissionens lovrammeinitiativ for bæredygtige fødevarer skal være transparent og netop være en ramme, der ikke må være for rigid i forhold til udmøntningen af senere detailforslag.

DI Fødevarer støtter, at der udvikles mål for mindskelse af madspildet i EU og DI Fødevarer finder, at det er vigtigt at der udvikles en valid metode for at måle omfanget af madspild i hele EU og sikre, at der måles ensartet herpå i hele EU. Danmark er et foregangsland på madspildsområdet og har en stærk ingrediensbranche, der kan levere de teknologiske byggesten, der kan være med til at styrke holdbarheden af produkter og mindske madspild. Det kræver dog også, at fødevelovgivningen på EU-området også følger med og lever op til innovationsprincippet, så reguleringen i højere grad understøtter innovative løsninger.

Kommissionen barsler med et initiativ, der styreker rammerne for virksomhedsledelse, herunder med krav til virksomhederne om at indarbejde bæredygtighed i deres strategier. Det er DI Fødevarers opfattelse, at en meget stor andel af virksomhederne i den danske fødevarerbranche allerede har bæredygtighed indarbejdet i deres respektive strategier. Bæredygtighed er gennem de senere år i stigende grad blevet vilkår på markederne og er derfor af en del af virksomhedernes "license to operate".

Kommissionen vil tage skridt til at fremme bæredygtige produktionsmetoder og cirkulære forretningsmodeller inden for blandt andet fødevarerforarbejdning. Det hilser DI Fødevarer velkomment, idet cirkulære forretningsmodeller i stigende grad kommer til at få betydning i fødevarerbranchen fremadrettet i takt med, at man skal genbruge og genanvende flere ressourcer i fremtiden.

DI Fødevarer understreger, at den grønne omstilling ikke kommer uden en betydelig forsknings- og innovationsmæssig indsats – også på fødevareområdet. Der er allerede mange gode nationale initiativer i gang herhjemme, og det er vigtigt, at disse også kan understøttes af funding fra Horizon Europe og øvrige f&u-initiativer fra Kommissionen. Det er derfor centralt, at danske prioriteter og fokusområder for den danske fødevarer- og ingrediensbranche bliver spillet ind i tilrettelæggelsen og udmøntningen af Kommissionens f&u-initiativer, herunder via de referencegrupper, som er nedsat i Uddannelses- og Forskningsministeriet, hvor også repræsentanter fra Miljø- og Fødevarerministeriet inddrages.

Økologisk Landsforening er overordnet glad for at læse EU kommissionens meddelelse om en jord-til-bord strategi. Den indeholder nogle gode perspektiver, basis for en ny retning i EU's landbrugspolitik og nogle gode initiativer. Økologisk Landsforening mener, at EU's landbrugsstøtteordninger til fødevarereproduktion skal afvikles over tid og erstattes med ordninger, der betaler landbruget for at levere fælles goder, der ikke kan privatiseres og som derfor heller ikke har en markedspris. EU's jord-til-bord strategi kan blive starten på den omstilling af EU's nuværende landbrugsstøtteordninger. Økologisk

Landsforening lægger stor vægt på, at EU kommissionen peger på ansvaret i hele jord til bord kæden og både adresserer miljø, vand, dyrevelfærd, sundhed og klima og tilkendegiver at bæredygtige produkter skal være de billigste. Økologisk Landsforening antager, at det betyder, at man anlægger et forurenere-betaler- princip og dermed er åben overfor at introducere et system, der indregner eksternaliteterne i produktionsomkostningerne. Økologisk Landsforening ser gerne, at Danmark fremhæver følgende i den danske reaktion på oplægget:

- Bruttoarealmodellen som grundlag for støtteudbetaling med henvisning til, at det er administrativt det billigste system, og bruttoarealmodellen fjerner det nuværende incitament til at opdyrke arealer, der burde efterlades til naturen.
- Den passive arealstøtte bør afvikles over tid, hvorfor økoordningerne skal have høj prioritet. Mindst 50% af søjle I midlerne bør reserveres til øko-ordningerne med introduktionen af landbrugsreformen.
- Der bør aftales maksimum CO₂ adfærdsniveauer baseret på bedriftsregnskaber og minimumskrav til sikring af natur baseret på bedrifts-naturtilstandsrapporter for at kunne få udbetalt landbrugsstøtte. Det er en model, der internaliserer eksternaliteterne i produktionsomkostningerne, idet bedrifter, der ikke kan opfylde kravene dermed, bliver udelukket fra landbrugsstøtte. Samtidigt undgår man med modellen at kapitalisere støtten i teknologipriser, og at diskriminere små bedrifter, der normalt ikke kommer i betragtning til teknologistøtte, da den samlede investering skal have en minimumstørrelse for at de administrative omkostninger ikke skal være uforholdsmæssigt store. De enkelte medlemslandene bør have frihed til at notificere hvilke opgørelsesmetoder, de anvender. Over tid kan man eventuelt lave harmoniserede principper for opgørelsesmetoderne.

Økologisk Landsforening hæfter sig ved, at EU-kommissionen skriver, at medlemslandene skal adressere målene fra jord-til-bord-strategien i deres strategiske CAP-planer, og EU vil aftale nationale mål med de enkelte lande. Økologisk Landsforening mener, det er en oplagt mulighed for, at Kommissionen sammen med de enkelte medlemslande fastsætter, hvor stort et CO₂ aftryk udtrykt som et adfærdstal, og hvor højt naturindeks det enkelte landbrug skal have for at kunne modtage landbrugsstøtte, eller som minimum for at kunne komme i betragtning til støtte fra økoordningerne. Denne model vil harmonere med, at EU-kommissionen ønsker at gøre landbrugspolitikken mere resultatorienteret.

Økologisk Landsforening er meget glad for at læse, at EU kommissionen har en ambition om at 25 % af EU's landbrugsareal skal være økologisk i 2025. Økologisk Landsforeningsforslag til indretning af EUs landbrugsstøtteordninger, som der er redegjort for i dette høringssvar vil understøtte denne målsætning.

Økologisk Landsforening undrer sig over, hvorfor natur- og biodiversitetsbevarende og -fremmende systemer ikke er nævnt i jord- til-bord strategien i forbindelse med økoordningerne, da det vil skabe den sammenhæng til biodiversitetsstrategien, som de gerne vil have. Sammenhængen er nævnt i biodiversitetsstrategien. Økologisk Landsforening stiller sig uforstående overfor, at EU-kommissionen kun fremhæver biodiversitet i sammenhæng med økologi. Økologi leverer også på målet om at reducere forbruget af pesticider, gødning, antibiotika, og økologi fremmer dyrevelfærd. Omlægning til økologi vil også medføre en samlet lavere husdyrproduktion og dermed spille godt sammen med et mål om at øge andelen af plantebaseret kost til gavn for klima, miljø og sundhed, som EU-kommissionen skriver.

Økologisk Landsforening finder det interessant, at EU kommissionen vil vurdere mulighederne for at reformere skatte- og afgiftssystemerne, så de understøtter bæredygtige produkter som økologisk frugt og grønt for eksempel. Det er ligeledes meget interessant at se på mulighederne for at introducere

grænsereguleringsmekanismer, der beskytter lande de lande, der har en ambitiøs klimapolitik mod unfair konkurrence. Der bør evt. være mulighed for også at anlægge en sådan grænsereguleringsmekanisme internt i EU, i fald samtlige lande ikke har samme ambitionsniveau.

Økologisk Landsforening finder det positivt, at EU kommissionen vil vurdere sine markedsfremme ordninger, så de understøtter bæredygtige produkter. Det er dog væsentligt at det ikke træder i stedet for tilpasninger, der internaliserer eksternaliteterne i produktionsprisen. Det er ligeledes meget positivt, at EU kommissionen vil fastsætte kriterier for bespisning i skole og offentlige institutioner, der blandt andet fremmer økologiske produkter. Men det må igen ikke træde i stedet for tilpasninger, der internaliserer eksternaliteterne i produktionsprisen. Økologisk Landsforening kan ikke støtte, at der etableres teknologistøtteordninger, at der gives støtte til fodertilsætningsstoffer, og at man ændrer reglerne for planteforædlingsmetoder. Teknologistøtteordninger og støtte til fodertilsætningsstoffer er ikke en hensigtsmæssig måde at understøtte den grønne omstilling på bedrifterne, og for så vidt angår planteforædlingsteknologier, så er der ikke foretaget de fornødne risikovurderinger, og det er ikke godtgjort, at reguleringen af planteforædling står i vejen for udvikling af robust dyrkningssystemer.

Økologisk Landsforening har forståelse for en forestilling om, at der skal laves et bæredygtighedsmærke. Økologisk Landsforening vil dog understrege, at bæredygtighed handler om at levere på mange parametre på én gang og de enkelte parametre skal afvejes mod hinanden. Det vurderes derfor umiddelbart at være meget vanskeligt, hvis man vil gå videre, end det som økologimærket står for. Hvis der introduceres et bæredygtighedsmærke, må økologi være et obligatorisk minimumskrav for mærket. I tillæg til økologimærket kan man evt. lave en trafiklysordning, der viser, hvor produktet ligger i en klimakostpyramide.

Dansk Erhverv er meget positiv overfor en grøn progressiv linje fra EU-kommissionen. Dansk Erhverv finder det afgørende, at man dansk side bakker positivt op om de højere ambitioner. Som udgangspunkt er fælles EU-regler et entydigt gode for danske virksomheder, da de giver mere ens konkurrencevilkår. Samtidig bør man fra dansk side have fokus på at støtte politiske og regulatoriske tiltag som understøtter konkurrenceevnen, og har fokus på at undgå øgede administrative samt direkte og indirekte omkostninger for danske og europæiske virksomheder. Dansk Erhverv bakker helt grundlæggende op om en EU-strategi for en grøn tilgang ”fra jord til bord”, som er en hjørnesten i EU’s Grønne Pagt og omfatter hele fødevarerforsyningskæden, og EU’s ambition om at skabe bedre biodiversitet og et fair, sundt og miljøvenligt fødevarer system i EU og globalt. Virksomhederne spiller i begge tilfælde en afgørende rolle, og det er derfor også helt afgørende, at der skabes de rette incitamenter og rammevilkår, hvis målene skal indfries.

Dansk Erhverv mener, at det er meget positivt, at Kommissionen ikke kun har fokus på at iværksætte nye tiltag, men også vil have fokus på at sikre at gældende lovgivning håndhæves og gennemføres effektivt – og gerne ændres hvor eksisterende regler ikke understøtter den grønne aftale, hvor det er miljø- og fødevarer sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Desuden opfordrer Dansk Erhverv den danske regering til at understøtte Kommissionens tilsagn om at have fokus på at forenkle lovgivningen og at afhjælpe ikke-sammenhængende lovgivning i forbindelse med evalueringer, konsekvensanalyser og forslag til retsakter.

Dansk Erhvervs finder det meget positivt, at EU ønsker at sætte en ambitiøs ramme for en grøn omstilling af EU's fødevarer systemer - og at EU vil inddrage fødevarerhvervet i arbejdet med omstillingen. Det er afgørende at inddrage alle relevante interessenter for at kunne indfri målet om et klimaneutralt EU. Det er positivt, at strategien blandt andet indeholder indsatser for at understøtte nye, innovative fødevarer og proteiner med henblik på en grønnere fremtid, øgede krav til dyrevelfærd, indsatser for reduktion af miljøaftrykket fra fødevarerproduktion, transport, oplagring, emballager mv. til fødevarer

samt indsatser, der skal stimulere til et sundere og mere bæredygtigt fødevarerforbrug i hele EU. Det er alle vigtige og relevante områder, som optager mange danske virksomheder, og med de rette incitamenter og rammevilkår for virksomhederne på hele det indre marked, kan fødevareraktiviteterne yde et betydeligt bidrag til EU's grønne pagt.

Dansk Erhverv understreger igen, at UTP-direktivet skal minimumsimplementeres i Danmark for at undgå at hæmme konkurrencen i hele fødevarerforsyningskæden, at undgå en øget underminering af det indre marked og at hindre højere forbrugerpriser og smallere vareudbud.

I henhold til Dansk Erhverv skal Covid19-pandemien bruges aktivt til at lære til forberedelse af andre fremtidige kriser. Covid19-pandemien har gjort alle opmærksom på betydningen af fødevareraktiviteter og fødevarerforsyningen i EU, både i forhold til den indre produktion og handel, samt at EU er verdens største importør og eksportør af fødevarer. Det er derfor meget velkomment, at Kommissionen vil evaluere covid19-forløbet, så erfaringerne kan gøres til aktiv viden og handling i fremtidige krisesituationer. Det er vigtigt, at beredskabet i EU intensiveres og bruges aktivt – ikke kun i store kriser, som covid19-pandemien, men også i mindre sager, som forekommer oftere.

Dansk Erhverv er skeptisk over for, at Kommissionen skal udarbejde en EU-adfærdskodeks for ansvarlig forretnings- og markedsføringspraksis, som senere kan blive til lovgivning, hvis det vil indebære, at EU eller medlemsstater skal hindre fx markedsføring af kød til en lav pris. Information og indgreb i for eksempel kommercielle aktiviteter skal være baseret på troværdig og faglig viden og ikke populære og hurtige greb.

Dansk Erhverv støtter ambitionen om at fremme cirkulære forretningsmodeller, som har stort potentiale til at blive et afgørende bidrag til at løse ressourcekrisen, fordi den fastholder ressourcerne i et lukket kredsløb og bidrager derfor til, at man udtrækker færre råmaterialer fra naturen. Et cirkulært, effektivt ressourceforbrug vil nedbringe både klimabelastningen og mindske det skadelige tryk på de naturlige økosystemer og dermed truslen for biodiversitet. Cirkularitet for vores ressourceforbrug kan opnås ved at re-designe varer, sortere ensartet, mindske materialespild i værdikæden, genanvende mere, sikre bedre holdbarhed. Klimapartnerskabet for Handel har også nogle anbefalinger til dette. Fødevareremballager er afgørende på mange parametre og Dansk Erhverv er enig i, at fødevareremballagerne spiller en central rolle i hele fødevareraktiviteterne - fra producent til forbruger både ift. f.eks. holdbarhed, kemi, innovation, spild og genanvendelse. Det er derfor positivt, at der lægges op til at se på de eksisterende regler og at indsatsen tænkes sammen med den cirkulære handlingsplan.

Strategien lægger op til, at handelsnormerne skal revideres, hvilket Dansk Erhverv bakker stærkt op, da handelsnormerne generelt er udarbejdet i en svunden tid, og derfor på nogle punkter ikke passer ind i nutidens handels- og forsyningsveje.

Dansk Erhverv støtter, at Kommissionen vil undersøge nye måder at formidle bedre information og mere præcise oplysninger til forbrugerne på, for eksempel hvor fødevarerne kommer fra, ernæringsindhold og miljøaftryk. Dansk Erhverv er som udgangspunkt positiv for disse indsatser, men det er vigtigt, at eventuel ny information og særligt mærkning af fødevarer fremstår tydeligt og troværdigt, ligesom kravene ikke må blive så detaljerede, at de skaber unødige omkostninger for virksomhederne, hvad der har været en tendens til de senere år. Nye tiltag skal derfor udvikles i et tæt samarbejde med erhverv, myndigheder og videnskaben, så de benyttes og efterspørges af virksomheder og forbrugere, og dermed får en reel effekt, og kan måles i en faktisk adfærdspåvirkning. Klimapartnerskabet for Handel har vurderet, at potentialet for at reducere klimabelastningen fra forbrug af fødevarer er 15 pct. alene gennem information til forbrugerne inden 2030. Der er dog endnu ikke viden og data til at kvalificere dette tal, og der er heller ikke konsistent data og viden til at introducere et klimamærke. Det er

derfor vigtigt, at der arbejdes aktivt videre på EU-niveau og i Danmark med at etablere den fornødne viden.

I henhold til Dansk Erhverv er det positivt, at Kommissionen foreslår, at det skal være nemmere for offentlige myndigheder at gå forrest ift. indkøb af bæredygtige fødevarer. Det er oplagt, at de offentlige indkøb skal være grønne og bæredygtige, idet det offentlige har en stor indkøbsmuskel, som kan bruges som katalysator for den grønne omstilling. I Danmark udgør de offentlige indkøb 380 mia. kr. og det offentlige står for 43 % af det samlede økologiske forbrug for foodservice-sektoren.

Dansk Erhverv bakker fuldt op om EU's målsætning om, at madspildet skal halveres inden 2030 – og Dansk Erhverv har endvidere en vision om at ingen mad bortskaffes uden udnyttelse af dets ressourcer i 2035. En reduktion af fødevarer og madspild vil understøtte andre politikker, som blandt andet skal understøtte genvinding af næringsstoffer, bioøkonomi, vedvarende energi. I forhold til virksomheders reduktion af madspild er mange virksomheder i dag udfordret af en række nugældende EU-regler, som spænder ben for virksomhedernes forsøg på at begrænse deres madspild mest muligt. Dansk Erhverv efterlyser derfor et reelt opgør med gældende regelsæt, så indsatsen for at begrænse madspild og bidrage til en cirkulær økonomi får andre vilkår end det er tilfældet i dag, som i dag medfører unødigt administration og omkostninger for virksomhederne, som nødvendigvis ikke har betydning for fødevareresikkerheden. Endvidere er det vigtigt at indsatsen indtænkes tværs på Kommissionens lovgivningsområder. Dansk Erhverv henviser i øvrigt til anbefalingerne i Klimapartnerskabet for Handel.

Dansk Erhverv ser frem til styrket fokus på bekæmpelse af fødevarerindvindelse, herunder styrket håndhævelse og efterforskningskapacitet på EU-plan. Fødevarer og råvarer til fødevarer er i høj grad handelsvarer, som krydser grænser inden for og udenfor EU, så derfor er et tværnationalt samarbejde – både mellem Kommissionen og medlemsstater og medlemslande imellem – helt afgørende for at lykkes med at bekæmpe fødevarerindvindelse i EU og dermed fortsat sikre tilliden til handlen med fødevarer. Dansk Erhverv støtter derfor Kommissionens forslag om en styrket håndhævelse på landbrugs- og fødevarerområdet. Særligt er Kommissionens kontrol af medlemslandenes og ikke-medlemslandenes fødevarerkontrol vigtig at håndhæve for at sikre en fortsat høj tillid i fødevarerforsyningskæden på det indre marked. Det skal hertil bemærkes, at kontrollen altid skal være risikobaseret, så ressourcerne allokeres til der, hvor risikoen er størst. Et vigtigt element heri er tæt koordinering mellem nationale myndigheder, f.eks. mellem Fødevarestyrelsen og Skattestyrelsen, og mellem myndigheder på tværs af landegrænser, eftersom handlen med fødevarer er global.

Dansk Erhverv støtter ambitionerne om at fremme omstillingen til bæredygtige og sunde fødevarer og fødevarerforsyning gennem forskning, innovation og demonstrationsprogrammer. Det er vigtigt at også SMV'er indtænkes i programmerne, da en stor del af aktørerne i fødevarerhvervet er SMV'er. Dansk Erhverv bakker op om, at EU skal have en stærk rolle internationalt og derigennem kan påvirke forsyningskæderne, fx i forhold til en aktiv handelspolitik, som indeholder bæredygtigselementer, standarder, ulovligt fiskeri (IUU), skovrydning og indgå i det internationale arbejde om modstandsdugtighed overfor fremtidige sygdomme og pandemier.

Danmarks Fiskeriforening PO (DPPO) og Danmarks Pelagiske Producentorganisation bemærker, at strategien ofte referer til "sustainable practices", der dog ikke er yderligere defineret i teksten. Brugen af dette begreb giver anledning til en vis bekymring set i lyset af den generelle modvilje overfor forskellige bundslæbende redskaber. Det er vigtigt, at "sustainable practices" fra fiskeriets perspektiv tager udgangspunkt i det givne redskab fremfor pr. definition at kategorisere de forskellige redskaber og/eller områder som bæredygtige. Målartern dikterer redskabsvalget, og nogle arter kan ikke fanges med andet redskab end eks. bundtrawl, og i nogle tilfælde ikke fanges, hvis fiskeriet fortsat skal være økonomisk bæredygtigt. Det er derfor vigtigt, at man i arbejdet med strategien ikke dømmes fiskerier ude

på forhånd på grund af valg af redskab, særligt for det danske fiskeri hvor langt størstedelen af landingsværdien genereres af trawlfiskeriet.

I strategien fremhæves det, at fødevarer fra EU skal sætte standarden for bæredygtig produktion globalt. Hertil bemærkes det, at hvis EU vil arbejde for en bæredygtighedsstandard for fiskeri, bør udviklingen af en sådan forgå i tæt samarbejde med erhvervet, ligesom revisionen af markedsnormer bør foregå i samarbejde med erhvervet.

Det fremhæves, at EU vil have en nultolerance overfor IUU-fiskeri. I forbindelse hermed, vil det klæde kommissionen at se på fundne overtrædelser og vurdere om eventuelle regler reelt er uhensigtsmæssige eller endda modarbejder langsigtede mål om maksimal bæredygtig udnyttelse af bestande forvaltet af EU.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På et uformelt videomøde blandt EU's landbrugsministre den 8. juni 2020 var der en første drøftelse af strategien. Mange medlemsstater bød overordnet set strategien velkommen, men efterspurgte konkrete konsekvensanalyser blandt andet med fokus på betydningen af strategien for produktiviteten i europæisk landbrug. Mange medlemsstater påpegede, at strategiens ambitioner forudsatte et tilstrækkeligt stort landbrugsbudget, mens en række medlemsstater også påpegede, at den nye landbrugsreforms fokus på subsidiaritet ikke måtte gå tabt i en ny proces med henstillinger fra Kommissionen. Endelig påpegede mange medlemsstater, at der i det videre arbejde med strategiens målsætninger skulle tages højde for medlemsstaternes forskellige udgangspunkter.

Det forventes, at der i andet halvår 2020 vil skulle vedtages rådskonklusioner om jord-til-bord strategien.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens meddelelse om en jord-til-bord strategi velkommen. Strategien er et vigtigt led i udmøntningen af den europæiske grønne pagts overordnede mål om, at EU skal omstilles til en klimaneutral, bæredygtig, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi.

Regeringen henholder sig i forhold til den fælles landbrugspolitik til den holdning, som er fastlagt i denne sammenhæng, og regeringen lægger således stor vægt på, at den fælles landbrugspolitik i øget omfang kan bidrage til at understøtte EU-målsætninger inden for natur, miljø og klima. Samtidig finder regeringen det positivt, at Kommissionen lægger op til at støtte en grøn øremærkning til de såkaldte "eco-schemes" i forbindelse med forhandlingerne om den fælles landbrugspolitik.

Corona-krisen har vist, at det er vigtigt at værne om EU's fødevarer systemer og funktionen af et velfungerende indre marked. Regeringen er derfor tilfreds med, at jord-til-bord strategien sætter fokus på fødevarerforsynings sikkerhed og adgang til fødevarer og foder ved fremtidige kriser.

Kommissionens målsætninger for økologi hænger godt sammen med regeringens dagsorden om at fordoble det økologiske areal, eksport og forbrug frem til 2030.

Når det gælder målsætningen om reduktion af pesticider, støtter regeringen, at der arbejdes på at reducere belastningen af pesticider i EU, herunder at der fastsættes reduktionsmål. Regeringen vil dog lægge vægt på, at reduktionsmål fastsættes under hensyn til de enkelte medlemsstaters hidtidige indsatser, idet Danmark allerede har indført et nationalt reduktionsmål og gennemført tiltag, der over årene har reduceret pesticidbelastningen. Ligeledes vil regeringen lægge vægt på, at reduktionsmål

ikke alene skal baseres på mængde/volumen, idet sådanne mål ikke nødvendigvis vil reducere belastningen eller risikoen ved pesticidanvendelse. Hvis man baserer reduktionsmålet på mængde alene, risikeres det, at der skabes et incitament til i udgangspunktet at anvende skadelige sprøjtemidler, som kan anvendes i små mængder. Det ønsker regeringen at undgå.

Ligeledes er strategiens reduktionsmål for antibiotika på linje med den danske strategi. Her vil regeringen lægge vægt på, at Kommissionen tager hensyn til i de enkelte medlemsstaters eksisterende indsatser, så der tages højde for det store arbejde, Danmark allerede har gennemført på området.

I forhold til gødning og reduktionsmålet for tab af næringsstoffer støtter regeringen, at der bliver fulgt op i forhold til eksisterende lovgivning på området. Regeringen støtter øgede ambitioner om at reducere tabet af næringsstoffer på EU-plan og byder det fælles arbejde om en handlingsplan for integreret forvaltning af næringsstoffer velkommen. Regeringen lægger også her vægt på, at Kommissionen tager udgangspunkt i de enkelte medlemsstaters eksisterende indsatser, så der også tages højde for Danmarks væsentlige historiske reduktioner på området.

Med hensyn til landbrugets klimapåvirkning ser regeringen gerne, at implementering af strategien tilrettelægges med sigte på en ambitiøs EU-indsats, der har fokus på sammenhæng mellem relevante regler og ens konkurrencevilkår på tværs af EU. Regeringen ser positivt på strategiens fokus på CO₂-optag i jorde og skove. Den nuværende politik i EU giver ikke tilstrækkeligt incitament til at forbedre kulstofbalancen i jorde og skove, der er afgørende for målet om klimaneutralitet i 2050. I dette lys bydes Kommissionens arbejde med en grøn forretningsmodel for naturlige optag velkommen.

Regeringen støtter Kommissionen i, at der er behov for en grøn omstilling af fødevarer-systemerne, hvor både producenter og forbrugere trækker i en bæredygtig retning. Regeringen er ligeledes enig i, at der med strategien sættes fokus på at gøre sunde og klimavenlige fødevarer valg nemmere for forbrugere. Regeringen hilser det velkommen, at Kommissionen vil undersøge rammerne for et bæredygtigheds-mærke, hvori klima indgår. Det vil ikke kun bidrage til at flere mennesker får et sundere og længere liv, men også bidrage til en større efterspørgsel efter fødevarer, der er bæredygtigt produceret. Regeringen støtter ligeledes Kommissionens ambition om et eftersyn af EU's skoleordning således, at der kommer fokus på sunde og bæredygtige fødevarer.

Derudover støtter regeringen Kommissionen i, at der er behov for handling i forhold til madspild og fødevaretab, som er endnu et godt eksempel på, hvorfor det er vigtigt at se på hele fødevarerekæden som en cirkulær proces. Spild af fødevarer sker i alle led af fødevarerædkæden fra produktion til forbrug, og derfor er det vigtigt, at man arbejder systematisk og holistisk med at reducere spildet, som har et stort klimaaftryk. Regeringen støtter herunder, at der ses videre på en revision og modernisering af handelsnormsystemet for at undgå, at ufleksible handelsnormer i sig selv giver anledning til fødevarer-spild og dermed modvirker mere bæredygtige produkter.

Regeringen hilser den kommende revision af reglerne om fødevarerkontaktmaterialer velkommen, da der fortsat mangler harmoniserede regler for en række materialer.

Endvidere støtter regeringen, at Kommissionen vil forstærke indsatsen mod fødevarer-svindl.

Regeringen havde gerne set, at strategien var mere ambitiøs på dyrevelfærdsområdet og vil blandt andet arbejde for, at Kommissionen påbegynder revisionen af den eksisterende dyrevelfærdslovgivning tidligere end 2023 samt at dette omfatter en ny dyrevelfærdslov for alle dyr, der holdes eller handles i forbindelse med økonomisk aktivitet. Ligeledes vil regeringen arbejde for en koordineret indsat for markedsdrevet dyrevelfærd i EU for eksempel et frivilligt dyrevelfærdsmærke.

Regeringen er enig i, at der er potentiale i udvikling af nye former for foder, herunder fodertilsætningsstoffer, der kan sikre en mere bæredygtig, animalsk produktion, men regeringen er skeptisk over for en eventuel øget produktionskoblet støtte fra landbrugsbudgettet til traditionelle proteinafgrøder som for eksempel bælgplanter.

Regeringen støtter Kommissionens ambition om, at EU påtager sig et internationalt ansvar i fremme af den globale omstilling til bæredygtige fødevarer systemer. EU's handelspolitik spiller i den forbindelse en væsentlig rolle i forhold til at løfte standarder for bæredygtig fødevarerproduktion blandt EU's handelspartnere. Endelig ser regeringen frem til de annoncerede EU-initiativer i forhold til afskovning, som er et vigtigt element i forhold til bidrage til afskovningsfri fødevarerforsyningskæder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Landbrugsaspekterne ved den grønne pagt, jord-til-bord strategien og biodiversitetsstrategien har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 4. juni 2020 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 8. juni 2020, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 28. maj 2020.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.